

Bachelorthesis

Framing van nieuwsberichten over de ramp met de MH17

Marvin Hop

Bachelorthesis Geografie, Planologie & Milieuwetenschappen
Centrum voor Internationaal Conflict- Analyse & Management.
Faculteit der Managementwetenschappen
Radboud Universiteit
Nijmegen juni 2016

Bachelor thesis

Framing van nieuwsberichten over de ramp met de MH17

Radboud Universiteit

Marvin Hop
s4647785
23 juni 2016

Scriptiebegeleider:

Dhr. L. Slooter

Cursus:

Bachelorthesis MAN-BIM357-2015-3-V.
Geografie, Planologie & Milieuwetenschappen.
Centrum voor Internationaal Conflict- Analyse & Management.
Faculteit der Managementwetenschappen.
Radboud Universiteit Nijmegen.
2015-2016

Aantal woorden:

Totaal:
Hoofdstekst:

Voorwoord

Voor u ligt mijn bachelorthesis over het framen van nieuwsberichten rondom de ramp met de MH17. Deze thesis is geschreven ter afsluiting van mijn premaster Conflicts, Territories and Identities op de Radboud Universiteit. Samen met mijn vooropleiding Nieuws en Media aan de Hogeschool van Amsterdam biedt deze thesis een verdieping op een ramp die een enorme impact heeft gehad op de Nederlandse samenleving.

Na het behalen van mijn hbo-diploma is de fascinatie voor conflicten altijd gebleven. Om hier kracht bij te zetten heb ik nu deze premaster gevolgd. Deze scriptie een logisch gevolg voor mijn werkelijke passie, namelijk journalistiek en de mogelijkheid om hier een verdieping aan te geven met kennis over conflicten. Het eindproduct dat nu voor u ligt geeft goede illustratie van die combinatie.

Wat vooral centraal staat in deze thesis is het woord framen. Een zowel bewust als onbewust discours in het dagelijks leven wat ons beeld van de werkelijkheid bepaald. In mijn werk als journalist is dit een veel voorkomend aspect waar ik graag meer over wilde leren. In combinatie met de eerder genoemde casus denk ik dat dit een goede toevoeging kan bieden aan zowel de journalistieke wereld als ook de conflictwereld waar ik nu met één been in sta.

Graag wil ik mijn begeleider Luuk Slooter bedanken voor zijn hulp, overgedragen kennis en motivatie om mij bij te staan bij het ontwikkelen van deze thesis. En ook Rosa de Buissonjé en Jurre van Marwijk voor hun feedback en steun.

Nijmegen, juni 2016

Marvin Hop

Samenvatting

Op 17 juni 2014 werd Nederland opgeschrikt door een van de ergste vliegtuigrampen ooit met grote Nederlandse betrokkenheid. Het vliegtuig van Malaysia Airlines vloog op 17 juli 2014 boven Oost-Oekraïne. Daar werd het vliegtuig neergeschoten door een raket waarbij alle 298 inzittende om het leven kwamen waaronder 193 Nederlanders (Europees Parlement, 2015; OVV, 2015). Deze ramp heeft vele gevolgen gehad voor zowel Nederland en Europa. Er zijn drie grote partijen betrokken bij deze ramp. Ten eerste Oekraïne omdat het vliegtuig daar is neergestort. Ten tweede de Russische Federatie omdat deze de separatisten steunt die strijden voor vrijheid in Oost-Oekraïne en Nederland omdat de meeste slachtoffers uit het vliegtuig daar vandaan komen. (Brink, 2015; Europees Parlement, 2014; 2015). Dagelijks worden nabestaanden nog geconfronteerd met deze ramp in Nederland. In de media wordt hier nog vaak over bericht (NOS, 2014; 2016, OVV, 2015). Hoe media bepaalde berichtgeving over willen maken aan een kijker of lezer wordt framen genoemd. Framen is iets waar wij mensen dagelijks mee geconfronteerd worden zowel bewust als onbewust. Dit uit zich onder andere in gesprekken met elkaar, televisienieuws en foto's die wij zien in de krant. In deze scriptie wordt een brede definitie van dit verschijnsel aangehouden namelijk: aspecten van een waargenomen werkelijkheid door een communicatiebron die een bepaald probleem op een bepaalde manier toelicht op haar communicatiekanalen. (Entman & Rojecki, 1993; en Nelson et al., 1997). Hiermee biedt het gegeven van framen en de ramp met de MH17 een basis voor de volgende hoofdvraag:

Hoe framen NOS, Russia Today en KyivPost, de internetberichten rondom de MH17 in de eerste zeven dagen na de ramp?

Om die vraag te beantwoorden is er gekozen om een kritische frame-analyse uit te voeren die gebaseerd is op de framing theorie van Benford & Snow (2000). In hun theorie maken zij een duidelijke scheiding tussen diagnostische- en prognostische frames. Het diagnostische frame kijkt naar of er sprake is van een 'probleem' bij een evenement, systeem, overheid of iets in het sociale leven wat problematisch is en moet worden opgelost, aangepast of er moet schuld gegeven worden aan een partij. Het prognostisch frame kijkt naar wat er als oplossing wordt gegeven van het probleem. Daarna kijkt het naar het idee of het plan dat gegeven wordt om die oplossing te bereiken en welke tactieken daarbij gebruikt kunnen worden.

Bij het vaststellen van de totale onderzoekspopulatie is er op de drie websites van de media zelf gezocht. Hierin is bij het zoekopdracht te term MH17 ingevoerd en geselecteerd op datum. Er wordt specifiek gekeken naar de eerste week na de ramp. Deze is van 14 tot en met 21 juni. Na het uitvoeren van deze stappen is het totaal aantal nieuwsberichten 225 geworden.

Hierna heeft de analyse plaatsgevonden. Hieruit zijn in totaal 2019 frame-elementen gekomen. 62% hiervan zijn diagnostisch is en 38% prognostisch frame-elementen. De belangrijkste uitkomsten van de analyse zijn als volgt.

De meeste aandacht gaat naar de slachtoffers. NOS geeft de meeste frame-elementen aan deze groep. Russia Today richt zich meer op de crash en de schuldvraag. Bij de KyivPost is er zowel aandacht voor de slachtoffers als voor de schuldvraag en de locatie.

Slachtoffers spelen bij Russia Today heel weinig rol van betekenis. In het algemeen geeft NOS een duidelijke relatie weer tot het menselijke kant van verhalen. Russia Today richt zich meer op de schuldvraag en is meer politiek georiënteerd. KyivPost richt zich vooral op berichtgeving uit eigen land en beschuldigingen naar Rusland.

Internationaal onderzoek is de oplossing die het vaakst wordt aangedragen door alle drie de media. Bij NOS biedt Nederland de vaakst de oplossing aan, bij Russia Today doet Rusland dat en bij KyivPost doet Oekraïne dat. Bij tactieken gebruiken NOS en Russia Today overige tactieken aan. Verantwoordelijkheid neemt bij de NOS, Nederland en bij de andere twee media doen Rusland dat. Hieruit kan geconcludeerd worden dat NOS het meest oplossingsgericht is. En dat alle media een geografische relatie hebben, betreffende oplossingsgerichtheid.

Inhoudsopgave

VOORWOORD	3
1 INLEIDING.....	8
RELEVANTIE	9
DOELSTELLING.....	9
HOOFDVRAAG.....	10
DEELVRAGEN.....	10
OPBOUW SCRIPTIE.....	10
NOOT BIJ HET VERSLAG	11
2 DE RAMP MET DE MH17.....	12
GESCHIEDENIS.....	12
NASLEEP.....	13
3 THEORETISCH KADER	15
FRAMING THEORIE	15
FRAMEN	16
HET FRAMINGSPROCES	17
SOORTEN FRAMES.....	19
<i>Diagnostisch frame</i>	20
<i>Prognostisch frame</i>	20
<i>Overige frames</i>	21
CONCLUSIE.....	21
4 METHODOLOGIE	22
ONDERZOEKSSTRATEGIE.....	22
MEDIUMKEUZE.....	22
BERICHTKEUZE EN SELECTIE.....	23
ANALYSESHEMA.....	25
5 RESULTATEN.....	27
ALGEMENE UITKOMSTEN	27
DIAGNOSTISCHE FRAMES	27
<i>Conclusie</i>	30
PROGNOSTISCHE FRAMES.....	30
<i>Conclusie</i>	33
6 VERGELIJKING VAN MEDIA	34
DISCUSSIE	37
CONCLUSIE.....	38
7 CONCLUSIE	39
ALGEMEEN BEELD	39
FRAMES VAN VERSCHILLENDE MEDIA.....	40
REFLECTIE OP THEORETISCH KADER EN PROBLEEMSITUATIE.....	41
ALGEMENE CONCLUSIE	41

8 EVALUATIE.....	42
KEUZE VOOR ONDERZOEK.....	42
MOGELIJKHEDEN TOT VERVOLGONDERZOEK.....	43
9 LITERATUURLIJST.....	44
BIJLAGE I	48
BIJLAGE II.....	50
BIJLAGE III	51

1 Inleiding

Media spelen een belangrijke rol in de samenleving. Zeker in een globaliserende wereld waarin wij nu leven is het niet moeilijk om aan nieuws en informatie te komen. Nieuwsvoorziening wordt steeds complexer en het aantal nieuwsmedia groeit nog steeds. Mensen zijn sneller op de hoogte en vormen eerder hun mening over nieuwsfeiten (NDP, 2014). Daarbij hebben mensen steeds meer toegang tot internet. Op dit moment zijn dat ongeveer 3,5 miljard mensen (VN, 2015). Hiermee is internetberichtgeving een van de belangrijkste manieren om nieuws te verspreiden. De inhoud van die berichten verschillen enorm per medium. Redacteuren en verslaggevers brengen hun nieuws allemaal op hun eigen manier. Daarnaast is er ook de identiteit van de zender waar nieuwsberichten op afgestemd worden. Zo zullen frames in televisiereportages anders overkomen dan internetberichten (Kessler, 2002; Van Wijk, 2001). Journalisten worden geframed met berichtgeving voordat zij dat aanpassen en weer door verspreiden. Berichtgeving is hierdoor subjectief en kunnen verschillend worden geïnterpreteerd (Snow, et al., 2007, p387). Hierdoor ontstaat strijdende berichtgeving en onduidelijkheid over wat de waarheid is van de inhoud van het bericht. De manier hoe de media nieuwsberichten samenstellen en overbrengen naar het publiek kan samengevat worden in een woord namelijk framen.

Framen kent vele definities en kunnen anders geïnterpreteerd worden. Dit wordt uitvoerig beschreven bij het hoofdstuk theoretisch kader op bladzijde 12 Het framen is op veel wetenschappelijke vlakken onderzocht. Onderzoekers die vaak worden aangehaald en veel voor frame onderzoek hebben betekend zijn Benford & Snow (2000). Zij hebben een manier gevonden om het proces van framen in kaart te brengen en te kijken wat de uitkomsten van bepaalde frames nou eigenlijk zeggen. De indeling die de onderzoekers hebben gemaakt zijn prognostische- en diagnostische frames. De ene kijkt naar in hoe het probleem gedefinieerd wordt in nieuwsbericht en de ander kijkt naar de oplossing.

Framen wordt in dit verslag onderzocht aan de hand van een casus: de ramp met de MH17. Deze ramp kwam bovenop een lopend conflict tussen enerzijds de Oekraïense regering en anderzijds rebellen die zich willen afscheiden van Oekraïne en verder willen als zelfstandig land met steun van Rusland. Het vliegtuig van Malaysia Airlines vloog op 17 juli 2014 boven Oost-Oekraïne. Daar werd het vliegtuig neergeschoten door een raket waarbij alle 298 inzittende om het leven kwamen waaronder 193 Nederlanders (Europees Parlement, 2015; OVV, 2015). Sinds juli 2014 is er veel berichtgeving over deze ramp. Er zijn vier redenen waarom er voor deze casus is gekozen. In de eerste plaats vanwege de Nederlandse betrokkenheid bij de ramp. Ten tweede omdat deze ramp over de hele wereld een enorme impact heeft gehad. Ten derde vanwege het conflictkarakter wat mij persoonlijk interesseert en als laatste omdat dit onderwerp zoveel informatie en nieuwsberichten bevat waarmee het framen goed onderzocht kan worden. Dit wordt verder uitgelegd in het hoofdstuk methodologie op bladzijde 18.

Relevantie

Deze casus staat niet op zich zelf. Bij de ramp zijn 298 mensen omgekomen waaronder 196 Nederlanders. Al die slachtoffers hebben familieleden. Zij gingen naar school of naar de sportverenigingen, daar hadden zij collega's en vrienden oftewel, deze ramp heeft een enorme impact gehad op de Nederlandse samenleving. Premier Rutte vertelde in zijn toespraak bij de Verenigde Naties in september 2014, dat iedereen in Nederland direct of indirect wel iemand kende die betrokken is geweest bij deze vliegcrash (NOS, 2014). Het overlijden van mensen heeft altijd een impact op iemand en zal voor altijd gevolgen hebben binnen een gezin of een familie (Slachtofferhulp, z.j.).

Er verschijnen niet meer dagelijks maar soms wekelijks en maandelijks nog steeds nieuwe berichten over de ramp. Zo verscheen er op 13 mei 2016 nog een bericht over de raketinstallatie die het vliegtuig heeft neergehaald (NOS, 2016a) en op 7 juni over het onderzoek naar de schuldigen van de ramp (NOS, 2016b). Hiermee speelt de nasleep van de ramp tot op de dag van vandaag nog steeds in de Nederlandse maatschappij.

De wetenschappelijke relevantie aan dit onderzoek, is dat er niet eerder onderzoek is geweest naar framing met de MH17 aan de hand van nieuwsberichten van internetsites. Wel zijn er diverse krantenvergelijkingen gedaan. De uitkomsten van dit onderzoek kunnen nieuwe perspectieven bieden aan hoe er in de internetberichten gepraat wordt over een ramp. Ook is de frame indeling van Benford & Snow (2000) niet eerder gebruikt bij internetberichten. Dit onderzoek zal voor het eerst die indeling gebruiken en toepassen voor andere onderzoekers weer perspectief biedt om de indeling ook zo te gebruiken. Daarnaast zijn de drie gekozen media ook niet eerder met elkaar vergeleken met een frame-analyse. Deze uitkomsten zijn dus ook nog niet bekend.

Doelstelling

Dit onderzoek zal een kritische blik werpen op de manier hoe drie verschillende media berichten framen rondom de ramp met de MH17. Bij het onderzoeken van berichtgeving is er sprake van theoriegericht onderzoek (Doorewaard & Verschuren, 2007). Het is de bedoeling om iets toe te kunnen voegen aan de huidige theorievorming rondom framen en dat dit onderzoek voor andere onderzoekers een handvat en voorbeeld kan zijn voor verder onderzoek naar framen. Met dit theoriegerichte onderzoek zal gebruik worden gemaakt van de framing theorie van Benford & Snow (2000). Er zal een kritisch onderzoek plaatsvinden door middel van een frame-analyse op nieuwsberichten gemaakt door drie media aan de hand van de frame indeling van Benford & Snow (2000). Ik heb daarom de volgende doelstelling geformuleerd:

Het onderzoek heeft als doel inzicht te krijgen in hoe internetberichtgeving van NOS, Russia Today en KyivPost wordt geframed in de eerste zeven dagen na het incident met MH17 op 17 juni 2014 en wat de invloed hiervan is op het medium, het land van herkomst en op elkaar.

Hoofdvraag

Om de doelstelling te bereiken is er een centrale hoofdvraag geformuleerd. Deze vraag zal dit hele onderzoek centraal staan:

Hoe framen NOS, Russia Today en KyivPost, de internetberichten rondom de MH17 in de eerste zeven dagen na de ramp?

Deelvragen

Om de hoofdvraag te beantwoorden heb ik een aantal deelvragen opgesteld. Dat maakt het makkelijker en overzichtelijk om antwoord te geven op de hoofdvraag (Doorewaard & Verschuren, 2007).

1. *Welke diagnostische frames komen er uit de internetberichten?*
2. *Welke prognostische frames komen er uit de internetberichten?*
3. *Hoe zijn de uitkomsten van de frames van de drie media met elkaar te vergelijken?*

In de eerste en tweede deelvragen komt naar voren welke diagnostische en prognostische frames er uit de berichtgeving naar voren komt. In deze hoofdstukken wordt uitgelegd hoe er aan deze gegevens is gekomen en wat dit zegt over de berichtgeving. Bij deelvraag drie worden de frames van de media met elkaar vergeleken. Daaruit komt naar voren wat de verschillen en overeenkomsten zijn in frames zijn bij de drie media.

Opbouw scriptie

De opbouw van deze scriptie is als volgt: Hoofdstuk 2 geeft achtergrond over de ramp met de MH17. Deze legt de geschiedenis en de casus uit van de ramp. Hoofdstuk 3 bevat theoretisch kader waarbinnen het onderzoek plaatsvindt. In dit hoofdstuk worden de theorieën uitgelegd waar het onderzoek op gebaseerd is zoals de theorie van Benford & Snow (2000). Daarna wordt er gekeken wat framen precies is en hoe dit tot stand komt. Daarna volgt de keuze voor de gekozen frames die gebruikt worden voor de analyse en hoe deze te herkennen zijn. Bij hoofdstuk 4 methodologie wordt uitgelegd hoe dit schema tot stand is gekomen en hoe de selectie van nieuwsberichten heeft plaatsgevonden. Vervolgens wordt er gekeken naar de totale gegevens van de nieuwsberichten en wat dit zegt over het framen. Hoofdstuk 5 bevat de resultaten van het onderzoek. Eerst wordt er gekeken naar het totale onderzoeksveld en vervolgens

naar de indeling van de diagnostische en prognostische frames. Hoofdstuk 6 maakt de vergelijking van de uitkomsten van de frames met de verschillende media onderling. Hoofdstuk 7 bevat de algemene conclusie en hoofdstuk 8 een reflectie op het onderzoek.

Noot bij het verslag

Als noot bij deze scriptie wil ik nog kort wat vertellen over het framen. Want na het lezen van de nieuwsberichten heb ik ook mijn eigen interpretatie ontwikkeld van de gemaakte frames. Deze scriptie bevat dus ook mijn interpretatie van frames en zo wordt u als lezer ook direct beïnvloed door mijn gemaakte frames. Wat ik expliciet wil vermelden is dat ik de gebeurtenissen met de MH17 omschrijf als een ramp. Dat doe ik omdat bij deze gebeurtenis er bijna 300 mensen op tragische wijze zijn omgekomen, er bijna 300 families zonder er om gevraagd te hebben ergens bij betrokken worden en er 17 miljoen mensen geconfronteerd zijn.

2 De ramp met de MH17

Op 17 juli 2014 vloog Malaysia Airlines vlucht MH17 vlakbij de Oekraïens/Russische grens. Het vliegtuig was onderweg vanaf Amsterdam naar Kuala Lumpur in Maleisië. Rond half twee 's middags verdween het toestel van de radar en was er geen contact meer te krijgen. Het vliegtuig stortte neer tussen de plaatsen Petropavlivka en Hrabove in de regio Donetsk in Oost-Oekraïne. Hierbij kwamen alle 298 mensen aan boord om waaronder 196 Nederlanders (OVV, 2015).

Geschiedenis

Om de ramp van de MH17 in context te kunnen plaatsen is het belangrijk om naar de oorsprong te kijken hoe het vliegtuig neer heeft kunnen storten. Dit heeft allemaal te maken met de situatie in Oekraïne. De aanleiding daarvan vond al plaats op 21 november 2013. Toen werd bekend dat toenmalig president Janoekovitsj van Oekraïne het associatieverdrag met de Europese Unie niet wilde tekenen. Hierdoor braken er protesten uit bij de bevolking die wel wilde dat het verdrag er zou komen. Inwoners van Oekraïne gingen de straat op bij het onafhankelijks plein in Kiev. Protesten die hier plaatsvonden zijn later gekenmerkt als Euromaidan. Dat is de Oekraïense vertaling van Europeplein. Het plein waar de Oekraïners demonstreerden om meer samenwerking met de Europese Unie te eisen. Deze protesten bleven aan tot 16 januari 2014. Toen heeft president Janoekovitsj een wet aangenomen die het recht op demonstreren en vrije meningsuiting inperkte. Als reactie hierop werden overheidsgebouwen bezet en volgde er nog meer protesten. Op 28 januari 2014 trad de regering af omdat de protesten aanbleven en alleen nog maar groeiden.

Op dat moment kwamen er internationale reacties vanuit de Europese Unie en Verenigde Staten. Op 7 februari volgde in Berlijn besprekingen met de ministers van buitenlandse zaken van Frankrijk, Duitsland, Oekraïne en de Russische Federatie. Op 21 februari volgde een akkoord waarin een aantal dingen zijn afgesproken: vervroegde verkiezingen, grondwetswijzigingen en een regering van nationale eenheid. Vanaf dat moment volgde veel ontwikkelingen zich in een heel snel tempo op. Op 22 februari vlucht president Janoekovitsj naar de Russische Federatie, het parlement zet hem vervolgens officieel uit zijn functie, oppositieleider Julia Timosjenko wordt vrijgelaten uit de gevangenis en er wordt nog steeds geprotesteerd en overheidsgebouwen worden nog steeds bezet. In de week die daarop volgde tussen 23 en 27 februari werd parlamentslid Jatsenjoek aangesteld als premier, er volgde een internationaal arrestatiebevel tegen Viktor Janoekovitsj, parlamentsvoorzitter Toertjynov werd interim-president en de bevolking wierpen in het hele land standbeelden van Lenin om die verwezen naar het Sovjettijdperk. Hiermee kwam een einde aan de wat bekend zal worden als de Euromaidan beweging en begon de Krimcrisis.

De Krimcrisis is een direct gevolg van de Euromaidan beweging. De Krim is een schiereiland aan de zuidkant met Oekraïne. Dit behoorde tot 1954 tot de Russische Federatie. Begin februari vertelde de Russische president Vladimir Poetin dat De Krim weer bij Rusland moet horen. Op 27 februari bezetten bewapende onbekende militairen

overheidsgebouwen, vliegvelden, televisiestations en het parlamentsgebouw op de Krim. Op het parlamentsgebouw werd vervolgens een Russische vlag gehesen. Vanuit Kiev werd er met woede gereageerd op dit bericht en eiste met onmiddellijke ingang dat deze soldaten het land zouden verlaten. President Poetin gaf vervolgens toe dat Russische militairen de Krim waren binnengevallen om de Russische marinehaven die op de Krim ligt te beschermen. Op 6 maart doet het parlement van de Krim een voorstel aan het Russische parlement of zij zich bij de Russische Federatie aan mogen sluiten. Op 16 maart volgt een referendum waarin 97% van de bevolking aangeeft zich aan te willen sluiten bij Rusland. 17 maart erkent de Russische Federatie de Krim als onderdeel van het land (Europees Parlement, 2014; 2015)

Tegelijkertijd met de Krimcrisis breken ook in Oost-Oekraïne rellen uit. Deze rebellen zouden geïnspireerd zijn door de annexatie van De Krim en willen zich daarom ook afscheiden van Oekraïne en zich bij Russische Federatie aansluiten. Op 7 april worden overheidsgebouwen in Charkov, Donetsk en Loehansk bezet. Ook wordt er een enorme Russische legeraanwezigheid waargenomen in de Russische Federatie vlakbij de Oekraïense grens. Internationale waarnemers merken op dat deze rebellen materiaal en kennis krijgen uit de Russische Federatie. Terwijl dit land alle betrokkenheid ontkent blijft het toch alle schijn hebben dat de Russische Federatie (na dit hoofdstuk verder aangeduid als Rusland) daadwerkelijk achter deze separatisten zitten. Bij het materiaal dat aangeleverd wordt zitten ook geavanceerde wapens en luchtafweerraketten waaronder een BUK-systeem. Steden Donetsk en Loehansk verklaren zich op 11 maart eenzijdig onafhankelijk van Oekraïne door middel van een niet erkend referendum. Op 25 mei wordt de huidige president Petro Poroshenko aangesteld als nieuwe president van Oekraïne (Brink, 2015; Europees Parlement, 2014; 2015).

Nasleep

Dan breekt 17 juli aan. Een dag die normaal begint zoals alle andere dagen. Het was de week van de Nijmeegse Vierdaagse die tot dan normaal verloopt. Het was de dag van de arrestatie van de Utrechtse serieverkrachter en de dag dat Israël een offensief tegen Gaza begon (RTL Nieuws, 2014). 's Middags kwamen de berichten binnen dat er een vliegtuig mogelijk zou zijn neergestort. Het ging om vlucht MH17. Later op de dag kwamen de eerste beelden binnen van de crashlocatie. Daar kon je zien dat het vliegtuig in brand stond, overal lichamen en persoonlijke eigendommen lagen. Het gebied waar het vliegtuig lag was op dat moment in handen van de rebellen. Dit zorgde voor een lastige politieke situatie waarin uitgezocht moest worden hoe de ramp heeft kunnen gebeuren en hoe de lichamen zo snel mogelijk naar Nederland gebracht konden worden. In heel Nederland wordt vervolgens met verbijstering gereageerd op het neerstorten van het vliegtuig. Vlaggen hangen half stok, er worden condoleanceregisters geopend en er wordt een paar dagen later een dag van nationale rouw afgekondigd wat een uitzonderlijk gebeuren is voor Nederland (Brink, 2015; Rijksoverheid, 2014). Bij het zoeken naar de oorzaak van de crash komen onderzoekers tot de ontdekking dat het vliegtuig is neergeschoten door een raket en dat het mogelijk een vergissing is geweest

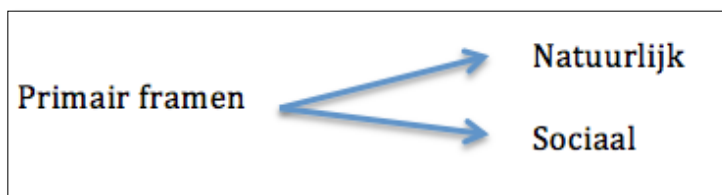
dat deze ramp heeft plaatsgevonden (Brink, 2015; Europees Parlement, 2015; Onuch, 2014; OVSE, 2015; OVV, 2015). Via de website Liveuamap wordt in kaart gebracht welke conflicten er op dit moment plaats vinden en wat daar zoal gebeurt. Door middel van ooggetuigen verslagen en beelden op locatie. Bij het klikken op Oekraïne, op deze website, vinden er op dit moment nog steeds gevechten plaats tussen de strijdende partijen (Liveumap, z.j.).

3 Theoretisch kader

Hieronder volgt het theoretisch kader van deze scriptie. Deze bevat verschillende theorieën en definities die gebruikt zullen worden voor theoretisch verdieping en meehelpen om antwoord te geven op de hoofd- en deelvragen. Dit kader heeft een duidelijke rode lijn. Eerst worden de belangrijkste theorieën besproken. Met deze theorieën valt een duidelijke definitie te geven van framen. Daaruit zal blijken dat framen altijd een proces is en dat zal worden uitgelegd. Waarna er vervolgens specifieke frames worden bestudeerd en een keuze wordt gemaakt die gebruikt gaan worden voor verder onderzoek.

Framing theorie

Fundamenteel voor het onderzoek naar frames is de Framing Theorie van Goffman (1974). Bijna alle geraadpleegde bronnen in dit verslag verwijzen naar of hebben hun onderzoek gebaseerd aan de hand van deze theorie. Deze theorie biedt dan ook de basis om de doelstelling te bereiken en mijn hoofdvraag te beantwoorden. Goffman (1974) zegt dat alles wat gebeurt in het leven geïnterpreteerd wordt om het beter te begrijpen. Deze interpretatie noemt Goffman een frame. Het geeft de mens een kans om de werkelijkheid voor zich zelf op te nemen. Hij geeft een onderscheid van verschillende niveaus van framen: primair en secundair. Primair is framen van wat een mens dagelijks meemaakt thuis, buiten of op het werk. Secundair framen komt verder niet terug in dit onderzoek dus zal ook niet verder behandeld worden. Alles wat plaatsvindt wordt door een persoon opgenomen en geïnterpreteerd op zijn eigen manier. Goffman heeft primair framen ondergebracht in twee verschillende soorten. Het natuurlijk framen, daarin worden alle niet menselijke dingen om ons heen geïnterpreteerd bijvoorbeeld: stoelen, bomen en natuur. Hierin is geen goed of fout, een geen positieve of negatieve gevoelens die meespelen. Goffman zegt hier ook letterlijk *“Er zijn geen actoren die de uitkomst begeleid”* oftewel er is niemand die invloed heeft op jouw manier van deze dingen interpreteren (p21-22).

Afbeelding 1: Goffman indeling van primair framen

Het tweede is sociaal framen, dit heeft te maken met sociale omgang met mensen. Er zijn actoren die wel een invloed kunnen hebben op een uitkomst van een frame gebeurtenis. Gevolgen hiervan zijn dat een gebeurtenis kan worden aangepast, geblokkeerd of afgewend. Oftewel, een frame kan worden aangepast tot iets anders en vervolgens geïnterpreteerd worden door een persoon. Goffman zegt ook dat een frame beïnvloedt kan worden door eerlijkheid, efficiëntie, economie, smaak en nog veel meer. Een

voorbeeld dat Goffman geeft is het uitzenden van een weerbericht. Hierin wordt voor de mensen bepaald wat het weer wordt. De nieuwslezer brengt het weerbericht zo dat het misschien wel erg hard gaat stormen het weer wordt het op een bepaalde manier geïnterpreteerd door de kijker. Hierdoor is het geen natuurlijke frame meer maar een sociaal frame (p24). Mocht het zo zijn dat een persoon in de tuin staat en naar boven kijkt dan is er weer sprake van een natuurlijk frame (p22-23). Daarnaast geeft Goffman aan dat bij een sociaal frame altijd sprake moet zijn van regels. Dat is omdat mensen anders niet kunnen functioneren in een maatschappij. Als voorbeeld geeft hij de verkeersregels. Zonder verkeersregels zou het niet mogelijk zijn om goed te kunnen rijden en mee te doen in het verkeer (p24). In dit onderzoek is een van die regels het zal het voornamelijk gaan over het sociaal framen. In dit onderzoek wordt gekeken hoe journalisten een bepaalde actie uitvoeren namelijk framen wat ook zo zijn eigen regels kent. Er is dan sprake van een sociale omgang tussen de journalist en het publiek. De berichten van deze journalisten worden ook geïnterpreteerd net zoals het voorbeeld met het weerbericht.

Gitlin (1980) is een van de eerste die framen aan nieuwsmedia koppelt. Hij omschrijft een frame als een aanhoudende selectie, nadruk en uitsluiting. Over media frames zegt hij dat het een proces is van cognitieve, interpretatie en presentatie van een selectie, nadruk en buitensluiting van symbolische discourse zowel verbaal als visueel. Gitlin (1980) legt dit vervolgens uitgebreid uit om het toch duidelijk te begrijpen. Zo zegt hij dat journalisten grote stukken informatie systematisch moeten verwerken om de belangrijkste informatiepunten eruit te halen, het in te delen en duidelijk over te brengen naar het publiek (p7). Daarnaast geeft hij ook aan dat het niet mogelijk is om frames te ontwijken. Nieuwsberichten zullen altijd samengaan met frames (Gitlin, 1980 p7-8). Daarbij komt ook nog dat frames altijd subjectief zijn. Dit zegt meteen dat frames en journalisten ook subjectief zijn (Weber, 2009, p58).

Het is erg belangrijk om deze theorie toe te passen op dit onderzoek. Aan de hand van de theorie van Goffman (1974) is het mogelijk om te weten hoe framen werkt. Het is niet mogelijk om iets te analyseren zonder dat je weet hoe het werkt. Daarnaast geeft het de theoretische verdieping waar in het veld van de sociologie bij het analyseren van deze frames. Hiermee is het onderzoeksveld gekaderd.

Framen

Framen heeft verschillende definities en kan op verschillende manieren geïnterpreteerd worden. Het ontbreekt aan een vaste definitie van Framen. Daardoor zijn er veel definities mogelijk die vaak op het zelfde uitkomen maar toch net wat anders zeggen (Entman & Rojecki, 1993; Neuman, et al., 1992; Nelson, et al., 1997; Scheufele, 1999). Scheufele (1999) zegt dat bij framen heel vaak sprake is van theoretische en empirische vaagheid door het ontbreken van dat algemeen model van frame onderzoek. Dit wordt bevestigd door Entman (1993) hij beschrijft het als een verstrooide conceptualisering waarin een duidelijk conceptuele definitie ontbreekt.

Om aan het woord framen toch een betekenis te geven volgen hier een aantal definities. Een daarvan is de grens waarin een afbeelding weergegeven wordt (Kaufman, 2003 p2). Entman & Rojecki (1993) omschrijft het als aspecten van een waargenomen werkelijkheid die beter worden uitgelicht om een bepaald probleem, definitie, interpretatie, morele evaluatie of dreigement onder de ogen te brengen (p52). Een andere betekenis is: een conceptueel stuk gereedschap wat individuen en media gebruiken om informatie over te brengen, te interpreteren en te evalueren (Neuman, et al., 1992). Toegespitst op het nieuws kan het nog meer betekenissen hebben. Een daarvan is de manier waarop een probleem in een nieuwsbericht wordt gekenmerkt, invloed kan hebben hoe het kan worden opgevat door het publiek (Scheufele & Tewksbury, 2007). Een andere opvatting is dat framen een proces is waarbij een communicatiebron, zoals een nieuwsorganisatie, een politiek of maatschappelijk probleem of controverse creëert of definieert (Nelson, et al., 1997). Al deze definities komen op hetzelfde neer maar zeggen toch net wat anders. Het is belangrijk om een duidelijke vaste definitie aan te houden zodat helder is wat er met framen bedoeld wordt in dit onderzoek. In deze scriptie wordt framen omschreven als:

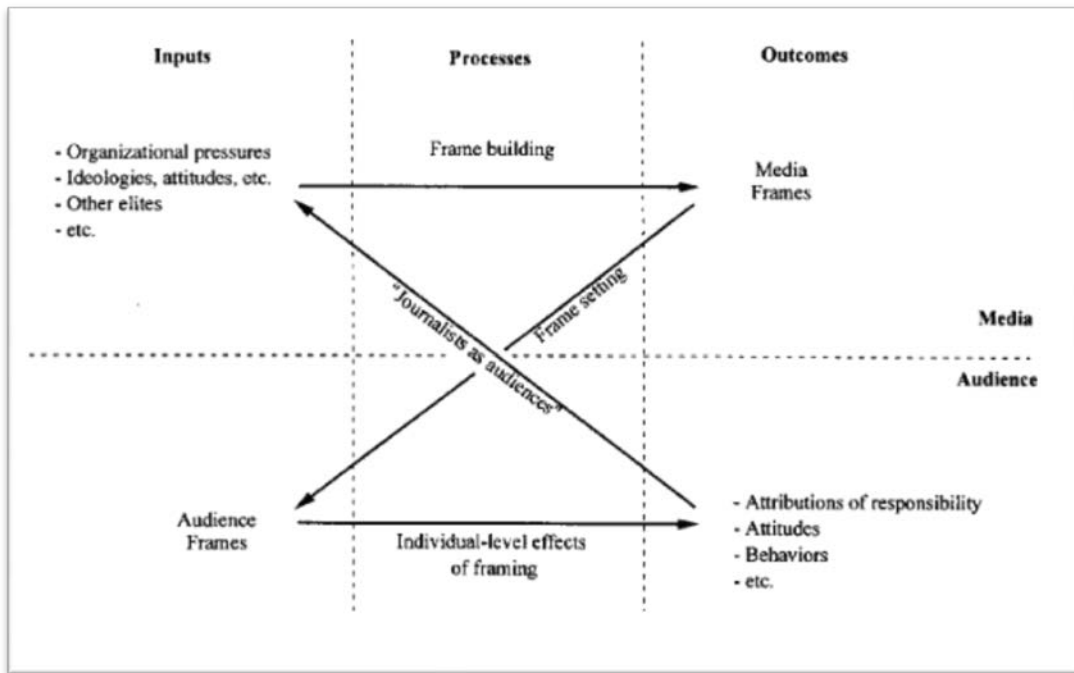
Aspecten van een waargenomen werkelijkheid door een communicatiebron die een bepaald probleem op een bepaalde manier toelicht op haar communicatiekanalen.

Hierin zitten aspecten van Entman & Rojecki (1993) en Nelson et al. (1997). In de eerste plaats omdat deze duidelijk en kort weergeeft wat framen is. De definitie is helder en duidelijk te begrijpen. Daarnaast wordt er in veel wetenschappelijk literatuur doorverwezen naar zijn definitie en naar zijn werk (Carragee & Roefs, 2004; Entman, 1993; Entman & Rojecki, 1993; Jasperson, et al., 1998; Scheufele & Tewksbury, 2007).

Het framingsproces

framen is een proces waarbij het net zoals bij framen zelf, ontbreekt aan een vaste definitie. Dat komt omdat het altijd in beweging is en verschillend kan worden geïnterpreteerd (Carragee & Roefs, 2004; Goffman, 1974; Kaufman, 2003; Scheufele, 1999). Scheufele (1999) en Kaufman (2003) hebben geprobeerd om het proces van framen in kaart te brengen. Scheufele (1999) doet dit aan de hand van vier stappen: frame opbouwen, frame setting, effecten van het frame op het individu en de terugkoppeling van het individu op het frame opbouwen (p114-118).

Dit zorgt ervoor dat er een cirkelredenering plaatsvindt in het framen die constant door zal gaan.

Afbeelding 2: Framingsproces (Scheufele, 1999).

Als eerst wordt er een frame opgebouwd. Hoe dit precies gedaan wordt dat is volgens Scheufele (1999) niet helemaal duidelijk. Hij geeft aan dat er drie factoren zijn die invloed hebben op een journalist bij het maken van een frame namelijk:

- Journalistieke invloed
- Politieke kleur en type organisatie
- Externe invloed

Bij journalistieke invloed verwerken journalisten binnengekomen informatie door middel van een frame. Bij de politieke kleur worden journalisten beïnvloed door hun politieke voorkeur en de identiteit van de zender die zij uitdragen. Externe invloeden zijn onder andere politici, elite groepen en belanghebbende partijen (p115). Als tweede volgt de frame setting. Deze kijkt naar de manier hoe media het bericht zo schrijven zodat het een bepaalde impact heeft op het publiek. Er wordt vaak een beroep gedaan en een assumptie dat de kijker al bepaalde ideeën heeft over het onderwerp. Dit wordt dan zo gebracht dat het een bepaald gevoel of een bepaalde aansporing heeft op de ontvanger en dat is punt drie (p116). De kijker gaat dan zijn eigen gedachtegang over het onderwerp laten gaan en creëert zo een eigen mening aan de hand van de gemaakte frames. Bij punt vier gaat het proces weer terug naar de journalist die het frame gemaakt heeft. Deze journalist wordt ook beïnvloed door de bron waar het bericht vandaan komt want die bevat ook bepaalde frames. In het proces van het frame maken wordt de journalist zelf ook beïnvloed omdat deze persoon ook vaak kijker is. En zo gaat die journalist weer met een ander onderwerp aan de maak en is de cirkel rond (p117).

Benford & Snow (2000) geven aan dat het hele framingsproces ook beïnvloed kan worden. Daar onderscheiden zijn drie punten voor:

- strategisch framing
- discursieve framing
- betwiste beïnvloeding

Bij strategisch framen worden doelbewuste frames gemaakt om een bepaald doel te bereiken. Bij discursieve framing worden bepaalde onderwerpen extra toegelicht waarvan men die belangrijker vindt dan andere. De betwiste beïnvloeding gaat er vanuit dat het niet mogelijk is om zomaar bepaalde verhalen te framen maar dat er altijd een rede achter moet zitten (Benford & Snow, 2000, p623-625).

Het is erg belangrijk om te weten hoe het framingsproces in zijn werk gaat. Journalisten met verschillende achtergronden kunnen dit proces anders beleven. Een journalist uit Rusland die persoonlijke steun geeft aan pro-Russische rebellen zal waarschijnlijk een hele andere vorm van framebuilding en framesetting willen uitdragen dan bijvoorbeeld een Nederlandse journalist die opzoek is naar antwoorden. Daarbij kan ook nog mee spelen dat de publieke opinie in het ene land heel anders kan zijn dan het andere land. Zo kan er verondersteld worden dat alle drie de media en hun land van herkomst de ramp anders beleven. Nederland die met zoveel slachtoffers wordt geconfronteerd zal andere aspecten belangrijk vinden in nieuwsberichtgeving dan Oekraïne waar het vliegtuig is neergestort. Dit biedt de essentie van deze scriptie. Hierdoor is de keuze voor het gekozen medium (NOS, Russia Today en KyivPost) belangrijk. Maar hoe is het mogelijk om te kijken hoe journalisten zelf geframed worden en vervolgens deze berichten weer doorspelen? Er is hierboven in het hoofdstuk wel bevestigd dat journalisten geframed worden dus dat staat vast. De manier om dit te achterhalen is door het soorten frames in kaart te brengen en deze te analyseren om te zien of er daadwerkelijk een verschil is.

Soorten frames

De geuite frames zijn niet losstaand. Verschillende onderzoekers hebben deze geprobeerd te categoriseren (Benford & Snow, 2000; Downey & Koenig, 2006; Kaufman, 2003; Neuman et al., 1992; Semetko & Valkenburg, 2000; Snow et al, 2007). Neuman et al. (1992) heeft frames ingedeeld in een lijst van vijf typen. Deze worden hieronder punt voor punt genoemd. In de eerste plaats is er het conflict frame. Het gaat er vanuit dat een conflict tussen mensen, groepen of instituties zoals een overheid of een rebellengroep. De tweede is een verantwoordelijkheid frame. Een nieuwsbericht wordt zo gebracht dat er een beroep wordt gedaan op de verantwoordelijkheid van een overheid of van individuen. Het is de bedoeling dat zij dan over worden gehaald om iets aan de situatie te doen. Het derde frame is de moraliteitsframe. Hierin wordt ingespeeld op het moreel of op de geloofsovertuiging van mensen. Zij worden overgehaald om anders na te gaan denken over fundamentele dingen. Het vierde frame is het economische effect frame. Hiermee wordt ingespeeld op de gevolgen van een probleem

op een persoon of overheid wat economische gevolgen kan hebben. Als laatste is er de human-interest frame. Hierin wordt ingespeeld op de emotie van de mens (Neuman et al., 1992). Op deze indeling is veel vervolgonderzoek op gebaseerd (Downey & Koenig, 2006; Semetko & Valkenburg, 2000). In andere onderzoeken zoals die van Miller et al. (1998) onderscheid hij 28 frames. Elk onderwerp dat hij tegenkomt in dat onderzoek ziet hij als een apart frame. Voorbeelden hiervan zijn: criminaliteit, gezondheid, en oorlog. Het categoriseren van frames kan al een thesisonderwerp opzich zijn. Benford & Snow (2000) hebben frames gecategoriseerd in drie typen wat zij de collectieve actie frames noemen: diagnostische, prognostisch en motivatie frames. De reden voor deze verdeling zit in de manier waarop de lezer wordt aangespoord om actie te ondernemen aan de hand van deze frames. Oftewel de journalist schrijft iets op een bepaalde manier en van de lezer wordt verwacht dat zij op verschillende manieren hierop in actie komen. Op die manier wordt de gewone lezer aangespoord, beïnvloed en bij wijze van 'getransformeerd' naar iemand die een kant kiest in een verhaal en mogelijk actie kan ondernemen. Hiermee neemt deze methode van framing een aparte plaats aan binnen de sociale wetenschap en de social movement. De journalist is niet alleen drager van de bestaande betekenissen en ideeën maar draagt actief bij in het uitdragen van deze betekenissen en ideeën. Dit kan een strategisch belang hebben in de beeldvorming rondom verhalen. Ik zal hieronder eerst de verschillende soorten frames uitleggen en hoe deze van pas komen in mijn onderzoek.

Diagnostisch frame

In eerste plaats het diagnostische frame. In dit frame zal in het bericht naar voren komen dat er een 'probleem' is bij een evenement, systeem, overheid of iets in het sociale leven wat problematisch is en moet worden opgelost, aangepast of er moet schuld gegeven worden aan een partij (Benford & Snow, 2000; Byrd & Snow, 2007; Snow et al., 2007). Benford & Snow (2000) stellen in hun onderzoek dat bij diagnostische frames het erg belangrijk is hoe de slachtoffers in beeld komen. Oftewel hoe de slachtoffers geïdentificeerd worden. Een voorbeeld zou kunnen zijn om te kijken of het slachtoffer tegen onrecht aanloopt, waar zij slachtoffer van zijn geworden en hoe zij hier mee omgaan. Hiervan is een gevolg dat ze een actie kunnen uitvoeren. Zo kunnen zij emotie tonen of gaan rellen (p615). Vragen die gesteld kunnen worden bij het in kaart brengen van deze frame zijn volgens Byrd & Snow (2007) "Hoe wordt het probleem gedefinieerd?" "Wie of wat is er fout gegaan?" "wie kunnen we daarvan de schuld geven?" "Wie worden er gedupeerd?" (Benford & Snow, 2000; Byrd & Snow, 2007, p124). Belangrijk bij het analyseren is ook wie een probleem definieert. Zo is aan te nemen dat Nederland het probleem heel anders definieert dan voor Rusland bij de ramp het de MH17.

Prognostisch frame

Het tweede frame is de prognostische. Dit frame gaat verder bij het constateren van het diagnostische probleem. Kort gezegd kijkt dit frame naar wat er als oplossing wordt gegeven van het probleem. Daarna kijkt het naar het idee of het plan dat gegeven wordt

om die oplossing te bereiken en welke tactieken daarbij gebruikt kunnen worden. De vragen die je hierbij kan stellen zijn onder andere: :Wat is een oplossing voor het probleem?" "Hoe worden oplossingen bereikt?" (Benford & Snow, 2000;Byrd & Snow, 2007; Snow et al., 2007). Belangrijk bij het in kaart brengen van dit frame is ook om te kijken wie er met een oplossing aankomt. Zo is er een mogelijkheid dat de oplossingen waar Nederlandse partijen met hele andere oplossingen komen dan Russische of Oekraïense. Dit kan mogelijk verklaard worden door de rol dat een land wil aannemen in het conflict en mogelijke belangen.

Overige frames

Als laatste is er het motiverende frame. Deze roept de lezer op tot een bepaalde actie. Voorbeelden van een actie zijn: oproepen tot staken, doneren of een beroep doen op een verandering in gedrag. Deze actie vindt meestal plaats later na een bepaalde gebeurtenis. Bij deze analyse in de eerste week na de ramp is de kans op dit motiverende frame erg klein. Deze zal daarom ook niet verder worden onderzocht. (Benford & Snow, 2000;Byrd & Snow, 2007; Snow et al., 2007). In het hoofdstuk methodologie staat uitgebreid beschreven welke berichten er worden geanalyseerd.

Conclusie

Het is voor dit onderzoek belangrijk om de berichtgeving te onderzoeken net een juiste keuze van frames. De keuze is gevallen op de twee frames van Benford & Snow (2000). Ik denk dat met deze frames het analyseren het beste tot zijn recht komt. Deze indeling bied namelijk meer achtergrond en zegt ook meer over een bericht dan bijvoorbeeld Neuman et al. (1992). Hij benoemt alleen een categorie van een frame maar doet daar verder niet mee. Benford & Snow (2000) kijken ook echt een stapje verder dan alleen het categoriseren van frames en geven ook een inhoudelijke betekenis aan de frames. Dit is juist belangrijk omdat het later in het onderzoek wat kan zeggen over hoe journalisten geframed worden zo ook de zender en ook weer de kijker oftewel het framingsproces. Deze frames bieden een optie tot vervolg onderzoek. Omdat er aan de hand van de categorie van Benford & Snow (1988) al veel vervolgonderzoek is geweest. Is er te concluderen dat deze categorieën uitvoerig getoetst zijn en ook juist zijn en daarom als nog een reden geschikt zijn om te gebruiken.

4 Methodologie

In dit hoofdstuk wordt uitgelegd hoe de keuze voor het aantal nieuwsberichten en het analyseschema tot stand zijn gekomen. Eerst volgt de onderzoeksstrategie. Deze legt uit hoe het onderzoek is opgebouwd

Onderzoeksstrategie

Volgens Verschuren & Doorewaard (2007, p162) zijn er vijf onderzoeksstrategieën. Deze zijn survey, experiment, casestudy, theoriebenadering en bureauonderzoek. Voor dit onderzoek is het erg belangrijk om duidelijk te weten wat de strategie is. Want alleen op die manier kan er een juist onderzoek plaats vinden. Het probleem bij deze strategieën is dat het van alle vijf bepaalde aspecten bevat maar dat de analyse van nieuwsberichten niet past in elk van de vijf strategieën. Daarom wordt in deze scriptie een andere strategie aangehouden namelijk de inhoudsanalyse (p238).

Deze strategie kijkt naar het verkrijgen van gegevens uit documenten, media en de werkelijkheid. Dit gebeurt meestal met een categorieënschema waarmee gegevens uit de werkelijkheid worden gecategoriseerd aan de hand van bepaalde criteria. In dit onderzoek zijn die criteria de elementen van de diagnostische- en prognostische frames. Verschuren & Doorewaard (2007) geven aan dat er vier criteria om te toetsen dat deze mediaberichten relevant zijn (p239). Deze geven een extra toets mogelijkheid die de geldigheid van het onderzoek nog meer kunnen verhogen.

- Er is een groot aantal berichten waar diversiteit in zit;
- De berichten kunnen aanvulling zijn op interviews en observaties;
- Het is relatief makkelijk toegankelijk;
- De documenten moeten stijlvast zijn.

Het is gebleken dat het om een groot aantal berichten gaat dat is te zien op bladzijde 19. Hiermee is het totale onderzoekskader meteen duidelijk. De aanvulling is niet relevant in dit onderzoek omdat er alleen gekeken wordt naar de nieuwsberichten zelf. De berichten zijn makkelijk toegankelijk en stijlvast zoals blijkt uit de manier hoe dit onderzoekskader tot stand is gekomen op bladzijde 18. Via de websites kunnen de nieuwsberichten zo raad gepleegd worden en zijn op elk moment beschikbaar (Verschuren & Doorewaard, 2007, p239).

Mediumkeuze

Zoals uit hoofdstuk de ramp met de MH17 op bladzijde 10, is gebleken gaat het om een conflict in Oekraïne en is de ramp ook in Oekraïne. Het land is belangrijk vanwege zijn geografische ligging in dit conflict. Daarom is een Oekraïens medium de eerste keuze. Oekraïne is in conflict met pro-Russische separatisten dan wel niet indirect gesteund door Rusland. De reden voor een Russisch medium is keuze twee. Als laatste betrof het

een vliegtuig afkomstig van Schiphol met een groot aandeel Nederlanders als slachtoffer. De keuze om een Nederlands medium te kiezen is nummer drie.

Dan is er ook nog de keuze voor de specifieke omroep. Zo is de NOS de grootste en publieke zender van Nederland. De zender is erg betrokken bij de ramp geweest. Ook zijn verslaggevers en correspondenten op locatie erg nauw betrokken waren en als een van de eerste ter plaatse. De berichtgeving van de NOS over de MH17 heeft zelfs nog een Emmy nominatie in de wacht gesleept zo berichtte de omroep op 7 september (NOS, 2015). De keuze van de NOS lijkt mij daarom een juiste.

De tweede keuze is Russia Today. Deze zender geeft Engelstalig bericht over nieuws met een Russisch perspectief. Russia Today is ook de enige Engelstalige nieuwszender die dat doet. Om toch een Russische zender te kiezen bleef dit vanwege taal beperkingen als enige over. Daarnaast is het erg belangrijk dat er een medium is dat die Russische invloeden duidelijk weergeeft. Dit zorgt voor een contrast met het Westers medium wat misschien interessante uitkomsten kan geven (RT, z.j.).

De derde keuze is de KyivPost. Er is in Oekraïne een andere Engelstalige nieuwszender alleen deze is pas opgericht na de ramp met de MH17. Hierdoor is er van die zender geen berichtgeving over de ramp (UT, z.j.). Om toch een ander Oekraïens medium te kiezen die Engelstalig is, of ieder geval niet Oekraïens, is de keuze gevallen op de KyivPost. Ik vind het belangrijk dat het geen Russische- of Oekraïens talige zenders zijn omdat het erg lastig is om dat juist te vertalen en in de gegevens tijdsbestek kan dat tot een probleem leiden. Het bedrijf is opgericht en wordt bestuurd door voornamelijk Westerse mensen. Maar de redactie bestaat gemengd uit Oekraïense- en Westerse journalisten. Daarnaast wordt dit Oekraïens medium het meest geciteerd door Westerse media en op een medium na ook het meest door Russische media (KyivPost, 2015). Vanwege de gemengde redactie en het gemengde citeren vind ik dit een neutraal medium om de kant vanuit Oekraïne te belichten (KyivPost, z.j.).

Berichtkeuze en selectie

Er is een bewuste keuze gemaakt om juist voor nieuwsberichten van de website te nemen. Internet is tegenwoordig de meest gebruikte manier om aan data te komen en het meest gebruikte communicatiemiddel ter wereld (Verschuren & Doorewaard 2007, p220). Dit is het uitgangspunt geweest om juist naar internet te kijken en niet naar kranten berichten of televisiereportages.

Om het onderzoeksgebied verder af te kaderen is er gekozen om te kijken naar nieuwsberichten met de publicatiedata tussen 17 juli 2014 en 24 juli 2014, de eerste week na de ramp met vlucht MH17. In deze week is er zoveel gebeurd betreffende deze ramp dat het genoeg informatie geeft om een duidelijk antwoord te geven op de hoofdvraag (OVSE, 2015; OVV, 2015). Via de websites van de eerder genoemde media is er via de zoekfunctie gezocht op de term MH17. Er van uitgaande dat alle berichten over de ramp minimaal de term MH17 bevat. Via deze manier is het gekozen medium ook de directe bron. Via nieuwsportals zoals LexisNexis zit er toch een extra stap tussen je resultaten wat voor filtering kan zorgen. Deze is via de websites zelf omzeilt.

Na het uitvoeren van deze stappen is het totaal aantal nieuwsberichten 225 geworden. Deze zijn gepubliceerd op de websites van NOS, Russia Today en KyivPost. In de tabel hieronder volgt een schematisch overzicht van het aantal berichten, het gemiddeld aantal woorden in een bericht en het totaal aantal woorden.

Basisinformatie	NOS	Russia Today	Kyiv Post	Totaal
Aantal berichten	151	54	20	225
Totaal aantal woorden	35.709	41.038	16.296	93.043
Gemiddeld woorden per bericht	236	759	815	413
Aantal auteurs	8	X	16	24

Tabel 1: Basisinformatie per medium.

Deze gegevens bieden al veel inzicht op het framen. Zo geeft het schema al aan hoeveel aandacht er besteedt wordt aan deze ramp. Deze gegevens alleen is niet genoeg maar dienen nog wel verder geanalyseerd te worden. Hiermee kan nog meer inzicht gekregen worden op het framen en de context. Dat wordt gedaan door te kijken naar het aantal artikelen, gemiddeld aantal woorden en auteurs. Dit is relevant voor zowel de achtergrondinformatie als voor de analyse omdat deze gegevens mogelijk gegevens van de uitkomsten kunnen verklaren.

Hierbij is duidelijk te zien dat de NOS het meest aantal artikelen heeft uitgebracht de KyivPost het minst. Deze getallen liggen niet met elkaar in verhouding. Dit wil zeggen dat het lastiger is om de berichten van verschillende media met elkaar te vergelijken omdat de NOS veel meer gepubliceerd heeft dan KyivPost. Hier moet rekening mee worden gehouden met het interpreteren van de uitkomst. Daarnaast is deze constatering ook weer een uitkomst op zich. Waarom de NOS zoveel bericht is nu nog niet te zeggen. Hopelijk biedt de uitkomst hiervan zich later aan in het onderzoek. Ten tweede het gemiddeld aantal woorden per bericht. Hierin is te zien dat KyivPost toch de meeste woorden per bericht heeft. Dat betekent dat er bij de KyivPost minder artikelen zijn geschreven maar dat er wel veel meer tekst in de artikelen staan. Bij de NOS valt op dat terwijl zij de meeste berichten hebben geschreven dat het toch kleine berichten zijn omdat er gemiddeld de het minst aantal woorden in staan. Als het aantal auteurs. Hierbij valt op dat de NOS maar 8 auteurs heeft. Dit zijn voornamelijk de binnenland- en buitenland redactie. Russia Today heeft geen auteurs bij zijn berichten staan. KyivPost geeft wel specifieke namen van redacteuren aan. Door het ontbreken van gegevens van Russia Today is het niet mogelijk om hier een specifieke uitspraak over te doen. Behalve het constateren van deze gegevens.

Analyseschema

Het eerste deel van het analyseschema richt zich op het diagnostische frame. Zoals beschreven in het theoretisch kader op bladzijde 12 bestaat een diagnostisch frame uit het probleem. De vragen die in het schema moeten zijn vragen die waarmee antwoord gegeven kan worden op het probleem. De eerste vraag is: Wat wordt omschreven als het probleem? Hiermee wordt het onderwerp van het nieuwsbericht duidelijk en kan er in kaart worden gebracht welk onderwerp het meeste aandacht krijgt na de ramp. De tweede vraag is: Wie zegt wat over het probleem? Daarmee wordt duidelijk welk land of welke organisatie iets zegt over de ramp. Dit heeft invloed op het framen want als bijvoorbeeld een bepaald land steeds aan het woord komt kan dat een verkend beeld geven van de situatie. De derde vraag is: Hoe worden de slachtoffers omschreven? Dit kan iets zeggen over hoe de media en de landen omgaan met de ramp. Voorbeelden hiervan zijn dat de inzittende kunnen worden omschreven als slachtoffer, of dat er aandacht wordt gegeven aan de nabestaanden, misschien zeggen media iets over de nationaliteiten van de slachtoffers. Dat zijn allemaal frame aspecten die wat zeggen over het probleem.

De overige drie vragen gaan over de schuldvraag. Dit is belangrijk omdat er bij de crash veel verwijten zijn gemaakt wie schuldig is. Nieuwsberichten en media kunnen hier daadwerkelijk invloed op hebben. Daarom is het belangrijk om dit ook goed in kaart te brengen. De vierde vraag is: Wie wordt aangewezen als schuldige? Is dit bijvoorbeeld Rusland of de separatisten? Dit sluit aan bij vraag 1 want worden deze partijen schuldig bevonden aan of de crash of het verduisteren van bewijs materiaal en dat geeft weer een bepaald beeld dus een bepaald frame aan een partij. De vijfde vraag is: Wie beschuldigt iemand? Hierbij wordt er gekeken naar de met de vinger wijst. De zesde vraag is: Wie ontkent schuld? Dit is interessant omdat partijen die ontkennen schuldig te zijn ook weer zorgen voor een ander beeld bij de ramp.

Het tweede gedeelte van het analyseschema richt zich op het prognostische frame. Deze is onderverdeeld in vier vragen. Deze frame richt zich op de oplossingen die geboden worden. Dit is vraag zeven: Welke oplossingen worden aangeboden? Antwoorden hierop kunnen variëren van onderzoek naar oproepen tot geweld. Het helpen zoeken naar een oplossing zijn aspecten van framen die ook weer een bepaald gevoel op kan roepen bij de lezer. De achtste vraag is: Wie biedt deze oplossing aan? Dit zal waarschijnlijk of bepaalde landen zijn op organisaties. Dit toont aan welk land actief een oplossing wil voor de ramp en welk land niet. De negende vraag is: Welke tactieken worden aangegeven? (om de oplossing te bereiken). Die tactieken zijn van belang omdat het aantoont hoe men probeert de situatie op te lossen. Een land wat met veel en nette tactieken komt roept een heel ander beeld op dan een land dat of geen tactieken heeft om alleen maar met oorlogstaal roept. De tiende en laatste vraag is: Wie neemt verantwoordelijkheid? Hierbij wordt gekeken welk land of organisatie verantwoordelijkheid neemt bij het oplossen van het probleem van dat nieuwsbericht.

Dan is er ook nog een derde stuk van het analyseschema. Hierin staat vooral basisinformatie over de nieuwsberichten. Zo staat er beschreven hoeveel artikelen er van elk medium worden geanalyseerd. Hoeveel worden deze artikelen bevatten, hoeveel

auteurs er zijn en hoeveel berichten zij op een dag hebben geplaatst. Hieronder staat een schematisch overzicht van het aantal vragen en de bijbehorende frame. Een uitgebreide versie van het schema is terug te vinden in Bijlage I en II.

Nummer	Vraag	Soort frame
1	Wat wordt omschreven als het probleem?	Diagnostisch
2	Wie zegt wat over het probleem?	Diagnostisch
3	Hoe worden de slachtoffers omschreven?	Diagnostisch
4	Wie wordt aangewezen als schuldige?	Diagnostisch
5	Wie beschuldigt iemand?	Diagnostisch
6	Wie ontkent schuld?	Diagnostisch
7	Welke oplossingen worden aangeboden?	Prognostisch
8	Wie biedt deze oplossing aan?	Prognostisch
9	Welke tactieken worden aangegeven?	Prognostisch
10	Wie neemt verantwoordelijkheid?	Prognostisch

Tabel 2: Aantal vragen van de frame-analyse.

5 Resultaten

Algemene uitkomsten

Hieronder volgen de uitkomsten van de frame-analyse zoals beschreven in hoofdstuk methodologie op bladzijde 18 Deze is onderverdeeld in verschillende hoofdstukken. Zo komen eerst de algemene resultaten aan bod. Deze gaan over hoeveel frame-elementen er in totaal zijn en hoe deze gecategoriseerd zijn. In het daaropvolgende hoofdstuk vergelijking met media wordt er specifiek gekeken naar de verschillen en overeenkomsten van de gekozen media. Hiermee wordt antwoord gegeven op de drie deelvragen zoals beschreven bij de hoofdvraag op bladzijde 8.

Er is specifiek gekozen om de aantal uitkomsten uit de berichten te omschrijven als frame-elementen zodat dit onderzoek een neutraal karakter behoudt. Bij het direct al noemen dat dit frames zijn kan al partijdigheid oproepen richting een bepaald medium. In de conclusie wordt pas gesproken over het framen. Complete lijsten van het totaal aantal frame-elementen per vraag en per medium zijn terug te vinden in Bijlage I voor de diagnostische frames en Bijlage II voor de prognostische frames.

Diagnostische frames

Bij vraag 1 bevatten de meeste berichten frame-elementen over de slachtoffers van de ramp. Dat wil zeggen dat de meeste berichten stil staan over de inzittende van het vliegtuig en het proces waarbij de lichamen terug zijn gekomen in Nederland. Op de tweede plaats staan frame-elementen over de crash zelf. Hierbij komt het wordt crash voor in de berichten en wordt er gesproken over het neerstorten van het vliegtuig. Verdere frame-elementen die veel voorkomen zijn politiek, locatie, medeleven en oorlogstaal.

	Hoeveelheid frame-elementen	Hoeveelheid in procenten
Slachtoffers	52	18%
Crash	48	17%
Schuldvraag	40	14%
Totaal van vraag 1	279	100%

Tabel 3: Frame-elementen over de probleemomschrijving ten opzichte van het totaal aantal frame-elementen.

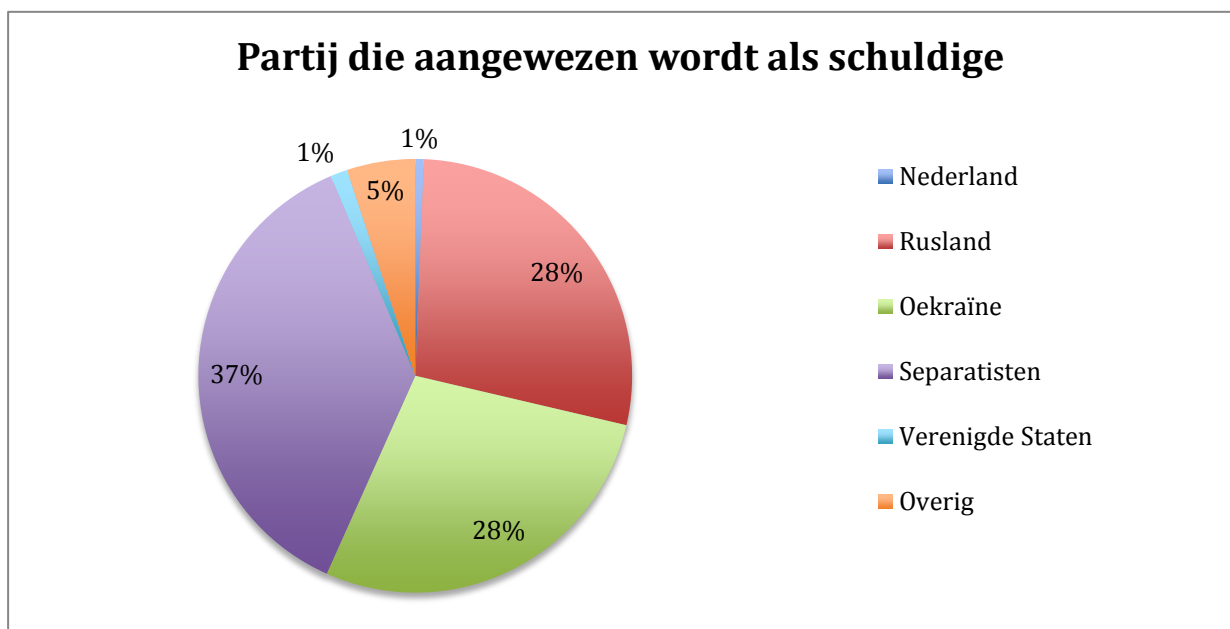
Bij vraag 2 komt naar voren dat de overige partij het vaakst wat zegt over het probleem. In deze categorie vallen allerlei mensen en organisaties die maar enkele keren wat zeggen in de nasleep van de ramp. Qua landen zelf is Nederland degene die het vaakst wat zegt over het probleem. Deze uitkomsten zeggen veel over de berichtgeving. Zo blijkt uit de berichtgeving dat de meeste overige partijen de eerste twee dagen het vaakst aan het woord komen. Dit zijn onder andere kerken, scholen waar slachtoffers op

zaten, bedrijven die iets over vlieggegevens zeggen en bepaalde hoogleraren die iets zeggen over de ramp.

Maar wat zegt dit nou over de nieuwszenders? Een interpretatie kan zijn dat de zenders niet zo goed wisten hoe ze met de berichtgeving om moesten gaan en daarom maar zoveel mogelijk mensen aan het woord hebben gelaten. Een andere interpretatie kan zijn dat de nieuwszenders de kijker zo goed mogelijk willen informeren door zoveel mogelijk mensen maar aan het woord te laten.

Er is in de berichtgeving veel aandacht voor de slachtoffers, dit blijkt uit de frame-elementen van vraag 3. Zo wordt er het vaakst aandacht gegeven aan de slachtoffers in het vliegtuig die omgekomen zijn. Dit aantal ligt ook ruim voor op alle andere frame-elementen. Als tweede wordt er het vaakst gesproken over nabestaanden. Dit uit zich vooral later in de week als de slachtoffers een gezicht krijgen. Daarmee komen ook vaker de nabestaanden aan het woord en de opvang daarvan.

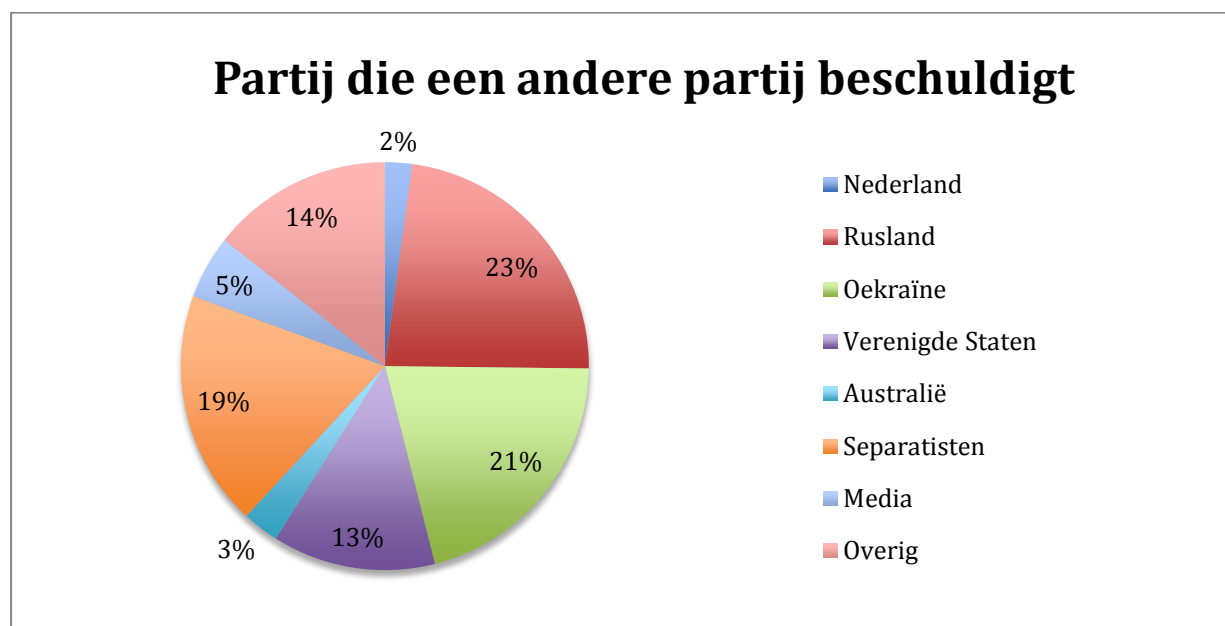
Ook interessante gegevens zijn de frames op vraag 4 die kijkt naar de schuldvraag. De antwoorden komen overeen met de huidige politieke landschap (zie hoofdstuk De ramp met de MH17) waarin de landen op dit moment verkeren. Als er gekeken wordt naar de totale schuldvraag dan worden de separatisten het vaakst genoemd als schuldige. Vervolgens worden Rusland en Oekraïne even vaak beschuldigd. Dit komt ook goed overeen met de nieuwsberichten. Vaak wijzen Rusland en Oekraïne naar elkaar ook worden er overige partijen beschuldigd, dit heeft vooral met de Verenigde Naties te maken die in de ogen van verschillende partijen niet snel genoeg hebben gehandeld.

Grafiek 1: Aantal frame-element uitgedrukt in procenten afgezet tegen het totaal aantal frame-elementen van vraag 4

Wat daar direct in verband mee staat is vraag 5 die kijkt naar welke partij een andere partij beschuldigt. Hiermee is Rusland het land wat dat het vaakst doet. In bijna een

kwart van alle frame-elementen is het Rusland die met de vinger wijst. Gevolgd door Oekraïne en als derde de separatisten.

Grafiek 2: Aantal frame-element in procenten afgezet tegen het totaal aantal frames van vraag 5

Wat bij vraag 4 en 5 nog interessant is om naar te kijken is welke partij nou precies welke partij beschuldigt.

	Rusland	Oekraïne	Separatisten	V.S.
Rusland	X	29	0	0
Oekraïne	8	X	21	0
Separatisten	0	23	X	1
V.S.	6	0	12	X

Tabel 4: Aantal frame-elementen van het land dat beschuldigt ten opzichte van het land dat beschuldigt wordt.

Hierbij valt op dat Rusland, Oekraïne beschuldigt. Dat Oekraïne de separatisten beschuldigt, dat de separatisten Oekraïne beschuldigt en de Verenigde Staten naar zowel Rusland als de beschuldigingen uitlaat. De frame-elementen geven aan dat Oekraïne het vaakst wordt beschuldigd, gevolgd door de separatisten. Opvallend is dat Nederland niet voorkomt in dit rijtje. Dat is omdat Nederland door geen van de partijen beschuldigd wordt. Wel komt Nederland voor in allebei de tabellen maar het frame uit die berichten is dusdanig niet relevant om het mee te nemen in bovenstaand tabel. Zo is het frame waarin Nederland beschuldigd het bericht dat de krant De Telegraaf de separatisten en Rusland uitmaken voor moordenaars (NOS, 19-07-2014). Hierin is het een krant tegen een staat maar de bovenstaande tabel gaat over staat tegen staat (en separatisten).

Vraag 6 ging over welke partij bepaalde dingen ontkent. Opvallend is dat er eigenlijk maar heel weinig ontkent wordt. Er worden voornamelijk alleen maar beschuldigen gemaakt en niet zo zeer dingen ontkent, laat staan toegegeven. Hiermee blijkt dat er bij alle drie de media niet altijd sprake is van hoor en wederhoor omdat

bepaalde partijen niet de kans hebben gekregen om zichzelf te verdedigen. Als hier wel sprake van was geweest dan hadden het aantal frame-elementen van vraag 6 dichter bij het aantal frame-elementen van vraag 5 moeten liggen.

Conclusie

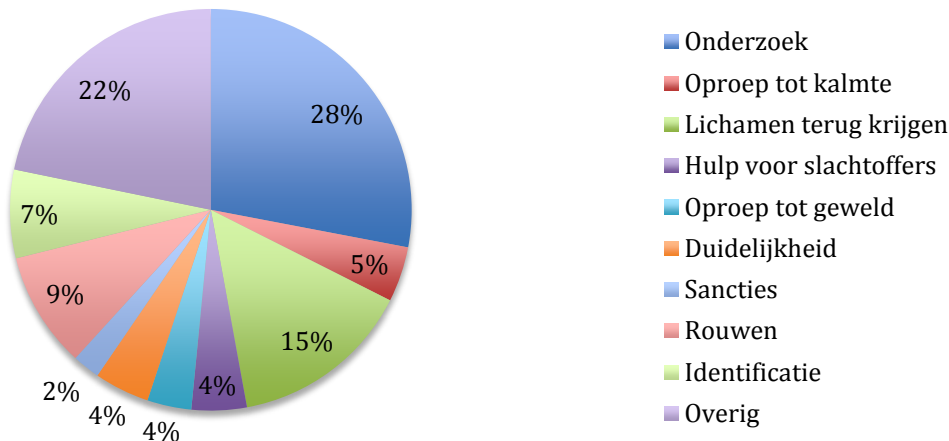
Uit het diagnostische frames komen een aantal belangrijke punten naar boven. Zo gaan de meeste berichten over de slachtoffers. Bij vraag 2 is te concluderen dat in de nieuwsberichten overige partijen het vaakst aan het woord komen. Dit is te verklaren doordat nieuwszenders na de ramp zo veel mogelijk informatie willen verschaffen aan de kijkers of dat nieuwszenders niet precies weten hoe ze om moeten gaan met de berichtgeving. Bij vraag 3 blijkt dat als slachtoffer het vaakst de passagiers uit het vliegtuig worden beschreven. Hiermee kan geconcludeerd worden dat de nieuwsmedia het vaakst berichten over mensen en niet over oorlog of politiek. De laatste drie vragen gingen over de schuldvraag. Zo worden de separatisten het vaakst aangewezen als schuldige. Terwijl Rusland en Oekraïne de partijen zijn die het vaakst beschuldigen. Dit wil zeggen dat er eigenlijk een driestrijd gaande is tussen die partijen. Zoals tabel 2 al liet zien is het voornamelijk Rusland en de separatisten tegen Oekraïne en Oekraïne die vervolgens weer terugverwijst. Er valt hier te concluderen dat toch de belanghebbende partijen en de partijen die met elkaar in conflict zijn het meest met de schuldvraag wijzen.

Prognostische frames

Er komen een flink aantal prognostische frames terug in de nieuwsberichten. Wel zijn er in totaal minder prognostische frames dan diagnostische frames. Dit is te verklaren doordat er niet altijd een oplossing bij berichtgeving wordt gegeven. En als er geen oplossing wordt gegeven is er ook geen tactiek en wordt er soms ook geen verantwoordelijkheid genomen. In bijlage II staat een lijst met alle hoeveelheden frame-elementen per vraag.

Zoals eerder genoemd bij het hoofdstuk analyseschema op 3, bestaat het prognostische frame gedeelte uit vier vragen. Als eerst vraag 7, bij alle drie de media wordt het vaakst de oplossing naar een (internationaal) onderzoek aangeboden. Gevolgd zijn de overige oplossingen. Dit zijn allemaal verschillende oplossingen van verschillende partijen die maar een of twee keer aan het woord komen in de nieuwsberichten. Deze oplossingen varieerde van een bijeenkomst in de kerk tot een internationale vredesmacht die in Oost-Oekraïne ingezet moet worden.

Totaal aantal aangeboden oplossingen

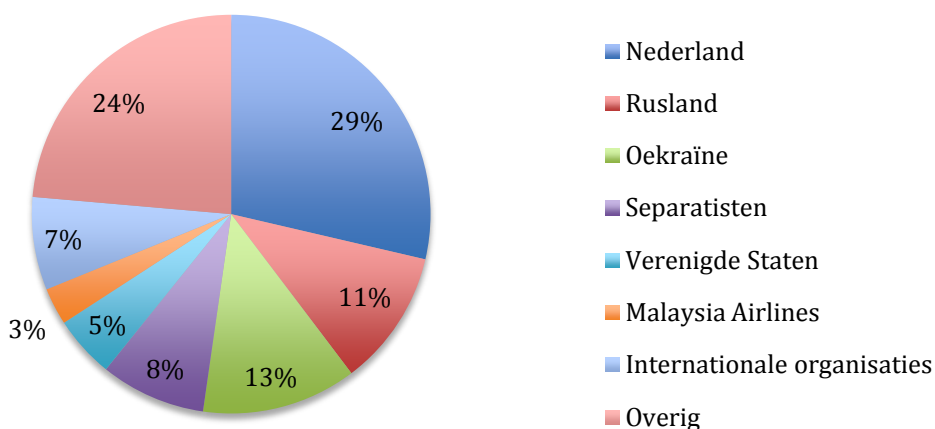

Grafiek 3: Aantal frame-elementen van de oplossingen ten opzichte van het totaal aantal oplossingen.

De rede dat er een overige categorie is, dat is omdat het niet mogelijk is om al die frame-elementen in een speciale categorie te zetten. Wel zegt overige veel over de inhoud van de nieuwsberichten. Zo kan het opgevat worden als dat de media niet goed weten welke oplossingen relevant zijn of hoe een land niet weet wat voor oplossingen er gegeven moeten worden bij het oplossen van een ramp. Als derde oplossing komt het element lichamen terug naar Nederland voor.

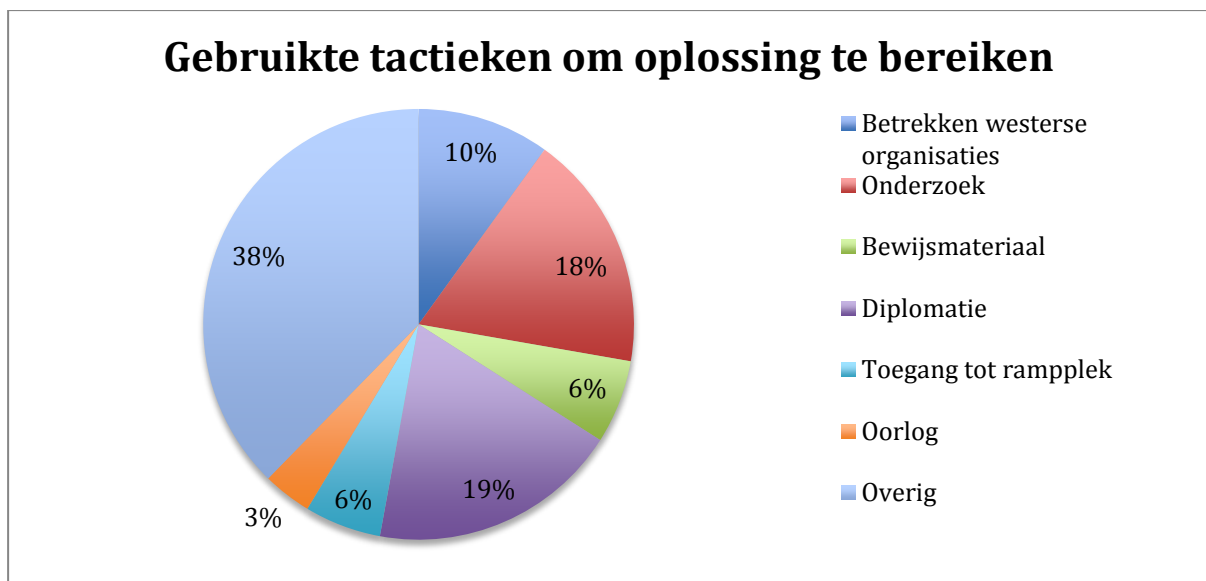
Bij vraag 8 is gekeken wie een oplossing aanbied. Deze vraag is een direct gevolg van vraag 7. Hieruit komt naar voren dat Nederland het vaakst een oplossing aanbied gevolgd door overige partijen. Dit zijn net als vraag 7 organisaties die maar een of twee keer aan het woord komen. Een oplossing was bijvoorbeeld een samenkomst in een kerk. Dit is een overige partij die ook een overige oplossing aanbied.

Partij die met oplossingen komt

Grafiek 4: Aantal frame-elementen van het land dat oplossingen aanbied ten opzichte van totaal aantal oplossingen.

Vraag 9 kijkt naar de tactieken die gebruikt worden om de oplossing te bereiken. Hierbij worden de meeste overige oplossingen gegeven. Dit zijn zoals eerder genoemd bij vraag 7, vaak eenmalige oplossingen of oplossingen van een partij die vaak verder niet meer aan het woord komt in latere nieuwsberichten. Deze tactieken variëren van het doen van verschillende oproepen in de media tot langs de deuren gaan bij inwoners in Oost-Oekraïne om meer te weten te komen over de crash. De tactiek die wel te categoriseren is en het meeste voorkomt is de tactiek van diplomatie en politiek overleg. Hiermee wordt bedoeld dat er vaak in berichten opgeroepen wordt tot overleg met wereldleiders, gesprekken bij de Verenigde Naties en het samenstellen van een internationaal onderzoeksteam. Als derde wordt het element onderzoek het vaakst aangedragen. Dit is niet zoals in vraag 7 de oplossing maar bij berichtgeving over de schuldvraag wordt onderzoek vaak als tactiek gegeven om de schuldvraag te bereiken.

Grafiek 5: Aantal frame-elementen van de gekozen tactieken ten opzichte van het totaal aantal tactieken.

Vraag 10 kijkt naar de verantwoordelijkheid. Hiermee is gekeken welke partij in het algemeen verantwoordelijk neemt. De antwoorden tonen aan dat er in de berichtgeving heel weinig verantwoordelijkheid wordt genomen. Van de prognostische frames is dit ook de vraag met het minst aantal frame-elementen. Nederland is daarbij wel het land dat de meeste verantwoordelijkheid neemt. Gevolgd door de overige partij en als derde Rusland. Wat hierbij opvalt is, dat Rusland wel veel verantwoordelijkheid neemt maar dit is te wijten alleen een bepaald charmeoffensief van Poetin die terugkomen in de nieuwsberichten. Zo roept hij in die berichten op dat geen partij misbruik mag maken van de situatie en dat Rusland verantwoordelijkheid neemt om de ramp te helpen oplossen.

Conclusie

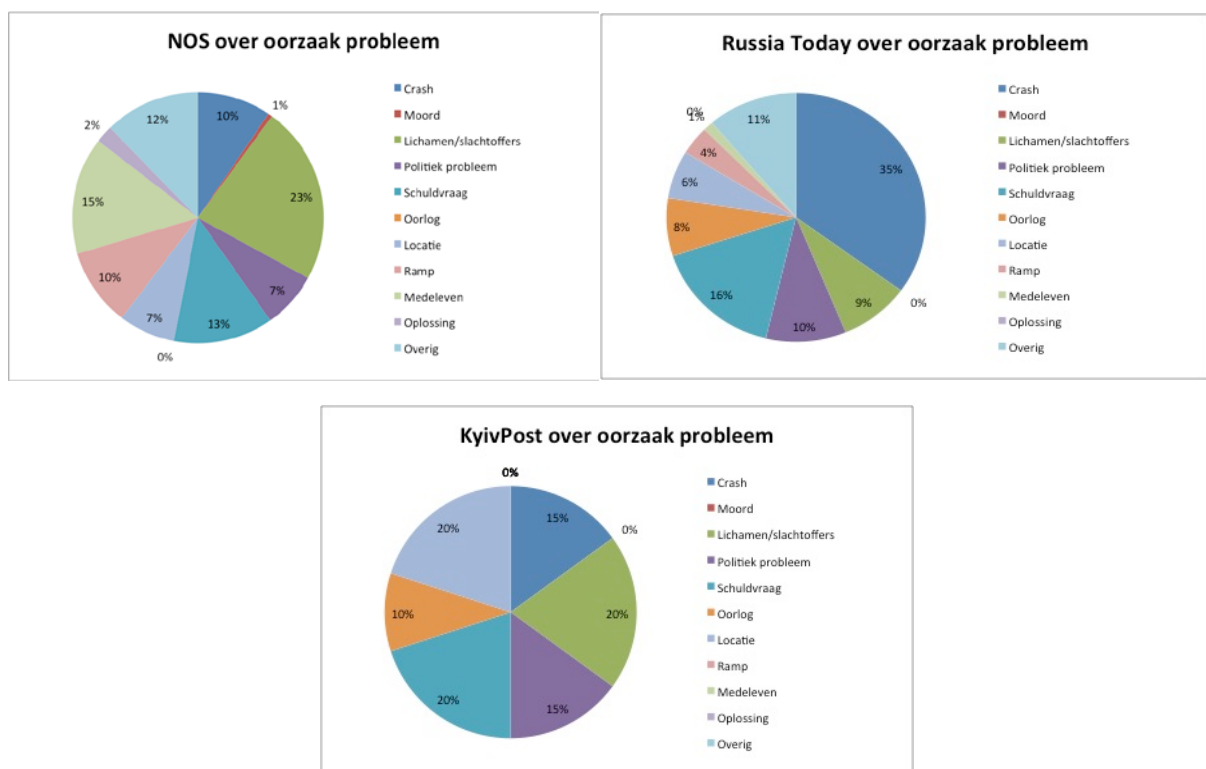
De prognostische frames kijken naar welke oplossingen er geboden worden voor het probleem. In dit geval is de meest voorkomende oplossing het doen van onderzoek. De partij die het vaakst een oplossing aanbiedt is Nederland. En de tactiek die het vaakst gebruikt wordt zijn overige tactieken. Nederland neemt ook de meeste verantwoordelijkheid.

Wat opvallend is bij deze frames is het aantal opties voor overige. Bij zowel vraag 7, 8 en 10 nemen de overige frames de tweede plek in en bij vraag 9 zelfs de eerste. Dit kan verschillende dingen zeggen. Een optie zou kunnen zijn dat de media niet zo goed weten welk nieuws nou relevant is om te melden rond de ramp en daarom maar zoveel mogelijk mensen het woord geven om oplossingen aan te dragen. Een andere conclusie kan zijn dat er na de ramp eigenlijk niet een juiste aanpak was om, om te gaan met een ramp die plaats vindt midden in een conflict. Daardoor is er misschien zoveel informatie dat media dat dan maar gewoon melden en zien waar ze komen.

6 Vergelijking van media

Nu zijn de algemene frame-elementen bekend en kunnen deze nu specifiek bekeken worden aan de hand van de frame-elementen per medium. Zo wordt duidelijk hoe NOS, Russia Today en Kyiv Post hun berichten framen. Hiervoor zullen alle tien de vragen opnieuw doorlopen worden. Grafieken die in dit hoofdstuk staan zijn omgerekend van het aantal absolute frame-elementen naar procenten. De absolute getallen zijn terug te vinden in Bijlage I en II.

Bij vraag 1 werd er gekeken naar hoe het probleem werd omschreven. De meeste aandacht is er voor de slachtoffers en voornamelijk de NOS geeft de meeste frame-elementen aan deze groep. Russia Today daarentegen richt de berichtgeving meer op de crash zelf en vervolgens op de schuldvraag. Slachtoffers spelen bij Russia Today heel weinig rol van betekenis. Bij de KyivPost is er zowel aandacht voor de slachtoffers als voor de schuldvraag en de locatie. In onderstaand schema is duidelijk te zien hoe elk medium zijn frames heeft ingedeeld.

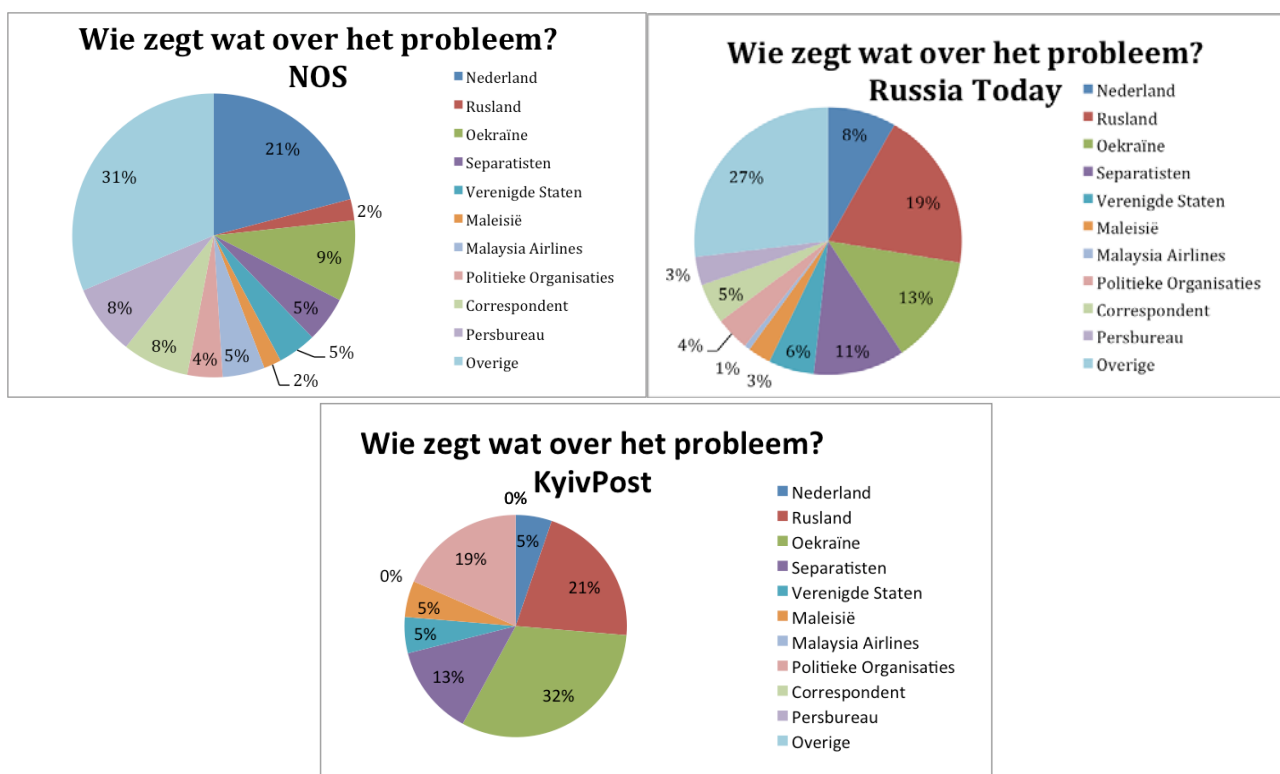

Grafiek 6: Aantal frame-elementen van beschuldigingen per medium.

Duidelijk komt naar voren dat alleen de NOS over moord en oplossingen schrijft als het probleem. Russia Today bericht meer over oorlog en over de crash. Er valt te concluderen dat de NOS meer op de slachtoffers bericht en Russia Today eerder spreekt over oorlogstaal.

Bij vraag 2 is gekeken welke partij wat over het probleem zegt. De uitkomsten van deze vragen blijkt ook dat zowel NOS als Russia Today het vaakst een woord aan een

overige partijen geeft. Alleen de KyivPost wijkt hierbij af die geeft meteen het woord aan Oekraïne. Als tweede plaats voldoen de frames aan de verwachte assumptie dan NOS het vaakst frame-elementen van een Nederlandse partij heeft en Russia Today die van Rusland. Opvallend is bij Russia Today en KyivPost dat Nederland in verhouding erg weinig aan bod komt in de artikelen. Dat terwijl Nederland de leiding heeft in het internationale onderzoeksteam (OVV, 2015) Wat nog het vermelden waard is, dat is dat NOS ook veel frame-elementen bevat van Malaysia Airlines. In Russia Today en KyivPost krijgt de vliegmaatschappij eigenlijk geen aandacht. Dit is opvallend omdat het toch een vliegtuig betreft van deze maatschappij. Maar daar is kennelijk geen reden voor om die te geven. In de drie cirkeldiagrammen hieronder valt goed te zien hoe de verhoudingen per zender verschillen.

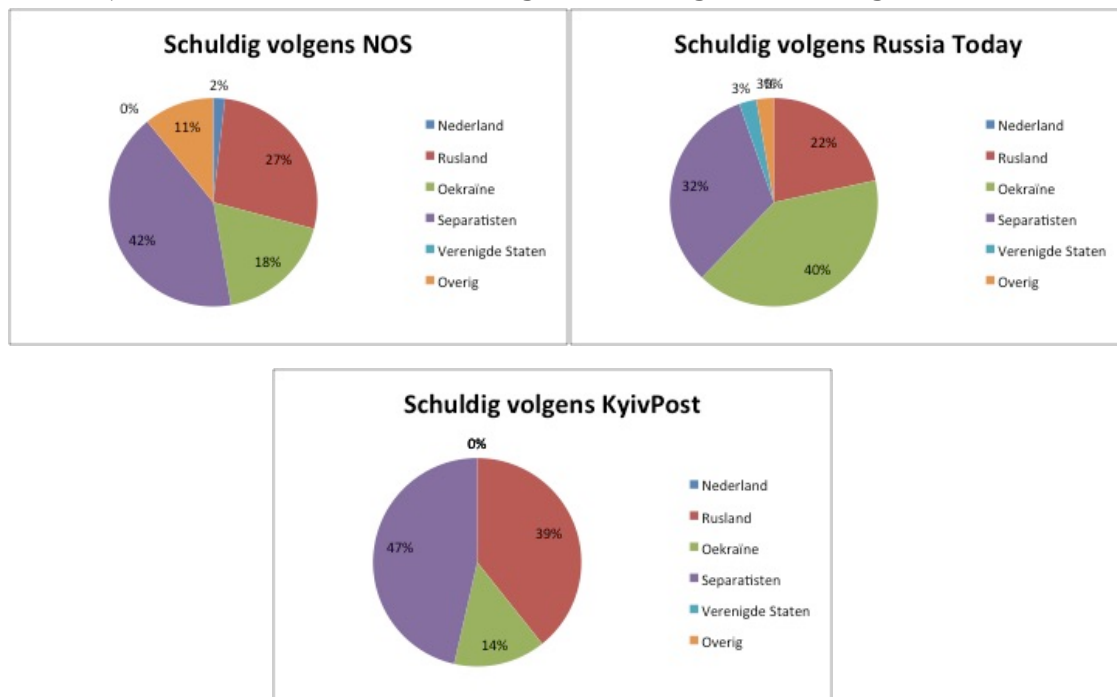

Grafiek 7: Aantal frame-elementen per medium over de omschrijving van het probleem.

Vraag 3 ging over wie er wordt omschreven als slachtoffer. Alle drie de media geven het meest aandacht aan de passagiers uit het vliegtuig. NOS geeft als tweede het meest aandacht aan de nabestaanden. Daar wordt bij Russia Today en KyivPost eigenlijk niet veel aandacht aan wordt gegeven. Omdat de NOS in verhouding erg veel aandacht aan de nabestaanden geeft zijn er meer frame-elementen over nabestaanden dan over nationaliteiten. Kort wordt er een aantal keer gezegd dat bepaalde organisaties bidden voor de familie. Meer aandacht is er voor de nationaliteiten van de slachtoffers. Russia Today en KyivPost hebben daar meer aandacht voor.

Vraag 4 richtte zich op wie er aangewezen wordt als schuldige. De uitkomsten van deze vraag zijn erg interessant want bij de algemene uitkomst kwam nog duidelijk naar voren dat de schuld bij de separatisten ligt en nu is te zien dat er per medium een

andere partij schuldig is. Bij NOS zijn dit nog steeds de separatisten. Bij Russia Today wordt de schuld bij Oekraïne gelegd. Bij de KyivPost liggen de separatisten en Rusland dicht bij elkaar en worden allebei aangewezen als grote schuldigen.

Grafiek 8: Aantal frame-elementen per medium over de schuldvraag.

Vraag 5 was wie beschuldigt iemand? Hieruit blijkt dat bij Russia Today het Rusland is die het vaakst beschuldigt. Bij de KyivPost zijn het de separatisten. Bij de NOS is dit Oekraïne. Het aantal frame-elementen bij deze vraag liggen heel erg dicht bij elkaar. Zo is er bij Russia Today een gedeelde tweede plaats tussen zowel Oekraïne als de Verenigde Staten. Bij NOS en Russia Today neemt ook de overige partij een ruim aandeel in het aantal frame-elementen. Er wordt bij allebei even vaak een overige partij beschuldigt. Voorbeelden hiervan zijn Engeland en Duitsland die een mening hebben over het verloop van de ramp en de situatie in Oost-Oekraïne. Daardoor worden zij beschuldigt van medeplichtigheid en het kiezen van het steunen van het westen.

Vraag 6 keek naar wie bepaalde dingen ontkent.) Er komen heel weinig frame-elementen bij deze vraag. Hierdoor is het al lastig geweest om algemene uitspraken over deze vraag te doen laat staan om specifiek nog iets over een bepaald medium te zeggen. Hierbij valt op dat bij berichten van Russia Today het Rusland en de separatisten zijn die het vaakst ontkennen. Bij de andere twee media zijn de frame-elementen zo gering dat er niet echt iets over te zeggen is.

Bij de prognostische frames zijn duidelijke verschillen te zien per medium. Vraag 7 keek naar welke oplossingen er aangeboden worden. De oplossing die het meest wordt aangeboden bij de NOS is het doen van onderzoek. Deze oplossing wordt ook het vaakst aangedragen door Russia Today en KyivPost. Als tweede zijn ook bij alle drie de partijen de overige oplossingen. En op de derde plaats ook de lichamen terug. In deze vraag zitten geen verschillen in frames.

Uit de frame-elementen van vraag 8 blijkt, dat er bij de NOS het meest wordt gezocht naar een oplossing. Het aanbieden van een oplossing is ook het frame-element wat het vaakste voorkomt. Dan is er ook nog specifiek gekeken naar welke oplossingen er worden aangeboden. Opvallend is dat bij de NOS mensen de meeste oplossingen aanbieden en dat ook Nederland het vaakst de oplossing biedt. Bij Russia Today biedt Rusland de meeste oplossingen aan en bij de KyivPost biedt Oekraïne de meeste oplossingen aan. Oekraïne biedt na Nederland de meeste oplossingen aan bij de NOS. En Malaysia Airlines biedt zowel bij de NOS en Russia Today ook vaak oplossingen aan. Wel passen de antwoorden in de verwachte lijn van eerdere antwoorden van bij berichten van de NOS neemt Nederland de meeste verantwoordelijkheid. Bij Russia Today is dat Rusland en bij de KyivPost is dat Oekraïne.

Vraag 9 biedt duidelijk een verschil aan in tactieken. Zo wordt bij NOS en Russia Today eerst een overige tactiek gebruikt. Maar als tweede biedt NOS en KyivPost diplomatie aan en biedt Russia Today het doen van onderzoek aan. Het verschil zit het hem er mogelijk op dat Russia Today toch wat meer de spierballentaal van Rusland aan het woord laat komen. En daarmee zegt Rusland in verschillende berichten dat de daders gepakt moeten worden met onderzoek. Dus op het moment dat Russia Today spreekt van onderzoek is dit vaak na aanleiding van een politiek statement.

Vraag 10 kijkt naar wie de verantwoordelijkheid nam. Bij de NOS is dit Nederland, bij Russia Today en de KyivPost is dit Rusland. Voor de rest bevat deze vraag zo weinig frame-elementen dat het verder niet mogelijk is om hier uitspraken over te doen.

Discussie

De uitkomsten van deze frame-elementen bieden een rede tot discussie. Want wat zeggen deze gegevens over het framen in het algemeen, hoe journalisten framen en wat het land van herkomst daar aan toevoegt? Om deze vragen te beantwoorden is er gereflecteerd op de drie meest opvallende uitkomsten, de vragen met de cirkeldiagrammen. Dat zijn vraag 1, 2 en 4.

Bij vraag 1 is duidelijk te zien dat alle drie de media het probleem verschillend omschrijven. Waar de NOS zich voornamelijk op de slachtoffers en medeleven richt is duidelijk te zien dat Russia Today zich meer op de crash richt. Berichtgeving van de NOS over slachtoffers is veel somberder en richt zich meer op het rouwproces. Terwijl Russia Today veel mee spreekt van oorlogstaal en bezig is met het framen van de crash. De KyivPost houdt hier een neutralere rol in omdat het zijn frame-elementen op verschillende oorzaken van het probleem richt. Medeleven, slachtoffers, overige problemen en de schuldvraag worden bijna even vaak behandeld in de berichtgeving.

Als men met deze kennis naar vraag 2 wordt gekeken is te zien dat NOS en Russia Today voornamelijk overige partijen aan het woord laat komen. Dit kan te verklaren zijn doordat allebei de landen eigenlijk niet weten hoe met deze situatie om te gaan en daarom maar iedereen aan het woord laten om de situatie en het verhaal duidelijk te kunnen brengen. Dat bij deze twee media vervolgens het eigen land aan het woord komt en dat bij KyivPost, Oekraïne al meteen aan het woord komt zegt ook wat over het

medium zelf. Kennelijk vinden deze media het belangrijk dat berichtgeving uit het eigen land het belangrijkst is.

Dat bij vraag 3 de inzittenden uit het vliegtuig het meest worden omschreven als slachtoffer lijkt mij een logisch gegeven die niet om een verdere discussie vraagt.

Vraag 4 biedt een belangrijk gegeven over de uitkomsten van het frame. Dit komt opvallend overeen met het huidige politieke landschap zoals beschreven in hoofdstuk Ramp met MH17 op bladzijde 10. Zo wordt in de berichtgeving van de NOS de separatisten het vaakst beschuldigd. Bij Russia Today is dat Oekraïne en bij de KyivPost zijn dit zowel de separatisten als Rusland. Dit is een interessant gegeven omdat dit de schijn heeft dat Rusland de media in kan zetten om hun oorlog te rechtvaardigen en de publieke opinie te beïnvloeden om zo verder Oekraïne in te vallen en eventueel te annexeren. Dat de KyivPost hier tegen ingaat en met dezelfde vinger terugwijst lijkt niet een gek gegeven. Zeker niet tegen de twee partijen omdat de separatisten in het land zelf strijden en zij (direct of indirect) gesteund worden door Rusland (Brink, 2015; Europees Parlement, 2014; 2015). Dat NOS berichtgeving voornamelijk naar de separatisten wijst maar toch ook naar Rusland en Oekraïne is mogelijk te verklaren doordat Nederland met deze ramp betrokken is geraakt bij een complex conflict waar het eigenlijk niets mee te maken heeft.

Conclusie

In dit hoofdstuk is gekeken hoe de uitkomsten van de frames iets zeggen over de drie media. De belangrijkste resultaten zijn dat de meeste aandacht is er voor de slachtoffers, NOS geeft de meeste frame-elementen aan deze groep. Russia Today richt zich meer op de crash en de schuldvraag. Bij de KyivPost is er zowel aandacht voor de slachtoffers als voor de schuldvraag en de locatie. Slachtoffers spelen bij Russia Today heel weinig rol van betekenis. Bij vraag 2 blijkt dat NOS en Russia Today overige partijen aan het woord laat en vervolgens het land van herkomst en KyivPost geeft Oekraïne het vaakst het woord. Russia Today en KyivPost geven weinig aandacht aan nabestaanden. Uit de gegevens blijkt dat Russia Today voornamelijk met de schuldvraag naar Oekraïne wijst. In berichten van NOS en KyivPost worden de separatisten aangewezen als schuldige partij. Frame-elementen over de schuldvraag zijn verder zo gering dat het niet mogelijk is hier een duidelijke uitspraak over te doen. Oftewel in het algemeen geeft NOS een duidelijke relatie weer tot het menselijke kant van verhalen. Russia Today richt zich meer op de schuldvraag en is meer politiek georiënteerd. KyivPost richt zich vooral op berichtgeving uit eigen land en beschuldigingen naar Rusland.

Prognostische frames laten zien dat alle media eensgezind zijn in het aanbieden van oplossingen. Zo is internationaal onderzoek de oplossing die het vaakst wordt aangedragen door alle drie de media. Bij NOS biedt Nederland de vaakst de oplossing aan, bij Russia Today doet Rusland dat en bij KyivPost doet Oekraïne dat. Bij tactieken gebruiken NOS en Russia Today overige tactieken aan. Verantwoordelijkheid neemt bij de NOS, Nederland en bij de andere twee media doen Rusland dat. Hieruit kan geconcludeerd worden dat NOS het meest oplossingsgericht is. En dat alle media een geografische relatie hebben, betreffende oplossingsgerichtheid.

7 Conclusie

Hieronder volgt de conclusie van dit onderzoek. Eerst zal de vraag- en doelstelling nog kort herhaald worden. Dan volgt er een algemeen beeld van de behaalde resultaten. Daarna zal er per medium een conclusie worden gegeven om daarmee een eindconclusie aan dit onderzoek te geven en daarmee de hoofdvraag te beantwoorden.

Door middel van een frame-analyse is er inzicht proberen te geven in de berichtgeving rondom de ramp met MH17 in de eerste zeven dagen na de crash. Hierbij is een frame-analyse gemaakt van de berichten van NOS, Russia Today en KyivPost. De hoofdvraag van dit onderzoek is:

Hoe framen NOS, Russia Today en KyivPost, de internetberichten rondom de MH17 in de eerste zeven dagen na de ramp?

Algemeen beeld

Om antwoord te geven om deze vraag is er aan de hand van de frame-indeling van Benford & Snow (2000) een analyseschema gemaakt om de nieuwsberichten te kunnen analyseren. Het gaat hier om 225 berichten en in totaal 2019 frame-elementen die ingedeeld zijn in twee categorieën: diagnostische en prognostische frames.

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat 62% van alle frame-elementen diagnostisch is en 38% prognostisch is. Hiermee valt te concluderen dat alle drie de media meer oog hebben voor het vaststellen van het probleem dan het oplossen daarvan. In verhouding blijkt, dat de meeste frame-elementen worden gegeven aan partijen die iets zeggen over het probleem (vraag 2). Vervolgens wat er wordt omschreven als probleem (vraag 1) en als derde welke oplossingen er worden aangeboden (vraag 7). Dit is te verklaren doordat nieuwsmedia na de ramp niet zo goed wisten wat zij moesten melden dus daarom maar zoveel mogelijk melden. Een andere verklaring kan zijn dat de media zo goed mogelijk de mensen willen informeren en daarom zoveel mogelijk partijen aan het woord laten. Dit is verder niet te ondersteunen met onderzoek uit dit verslag. Zo zijn de meeste mensen in de eerste twee dagen aan het woord gelaten maar zijn de nieuwsberichten van de eerste dagen niet veel groter dan berichten later in de week.

Bij de diagnostische frames is te concluderen dat er het vaakst bericht wordt over mensen en de menselijke kant van de ramp dan over de schuldvraag en oorlogstaal (vraag 1). Dit blijkt uit de bevindingen dat er meer frame-elementen zijn over de slachtoffers dan over de schuldvraag. De overige partijen krijgen worden het meest aan het woord gelaten (vraag 2). Mogelijk willen nieuwszenders na de ramp zo snel mogelijk veel informatie verschaffen aan het publiek en worden daarom steeds weer andere mensen aan het woord gelaten. De inzittende van het vliegtuig worden het vaakst genoemd als slachtoffer (vraag 3). De separatisten worden het vaakst

aangewezen als schuldige (vraag 4). Gevolgd door Oekraïne op de tweede plek en Rusland op de derde plek. Degene die het vaakst beschuldigt (vraag 5) is Rusland gevolgd door Oekraïne en als derde de separatisten. Rusland is ook het land wat het vaakst ontkent (vraag 6). Zowel betrokkenheid bij de ramp als het steunen van separatisten. Als tweede ontkent Oekraïne en als de derde separatisten. Wat opvalt bij deze vraag is dat deze frame bijna niet voorkomt in de berichtgeving dit is al een uitkomst opzich. Objectieve uitspraken over deze vraag zijn erg moeilijk te doen en wordt daarom niet verder geïnterpreteerd. Uit de bevindingen van vraag 4 en 5 kan geconcludeerd worden dat er tussen deze drie partijen een soort strijd is over wiens schuld de ramp met de MH17 is.

Dan zijn er ook nog de uitkomsten van de prognostische frames. De oplossing die het vaakst wordt aangeboden is het instellen of doen van onderzoek (vraag 7). De oplossing die daarna het vaakst wordt aangeboden zijn van de categorie overig. De partij die het vaakst deze oplossing aanbiedt is Nederland (vraag 8). De partij die als tweede het vaakst een oplossing aanbiedt is de overige partij. De tactiek die het vaakst wordt aangedragen (vraag 9) is het uitvoeren van of oproepen tot diplomatie. Bij de laatste vraag (vraag 10) is het Nederland die het vaakst de verantwoordelijkheid ergens voor neemt. Gevolgd door Rusland.

Frames van verschillende media

De meest opvallende verschillen in media zitten in vraag 1, 2 en 4. In het hoofdstuk vergelijking met media zijn deze toegelicht met cirkeldiagrammen. Bij vraag 1 valt op dat de NOS zich voornamelijk op de slachtoffers en medeleven richt en Russia Today meer op de crash richt. Berichtgeving van de NOS over slachtoffers is veel somberder en richt zich meer op het rouwproces. Terwijl Russia Today veel mee spreekt van oorlogstaal wat zich uit in het grote aantal frames over de schuldvraag, oorlog en politieke kwesties. De KyivPost houdt hier een neutralere rol in omdat het zijn frame-elementen op verschillende oorzaken van het probleem richt. Medeleven, slachtoffers, overige problemen en de schuldvraag worden bijna even vaak behandeld in de berichtgeving.

Vraag 2 is te zien dat NOS en Russia Today voornamelijk overige partijen aan het woord laat komen. Dit kan te verklaren zijn doordat allebei de landen eigenlijk niet weten hoe met deze situatie om te gaan en daarom maar iedereen aan het woord laten om de situatie en het verhaal duidelijk te kunnen brengen. Dat bij deze twee media vervolgens het eigen land aan het woord komt en dat bij KyivPost Oekraïne al meteen aan het woord komt zegt ook wat over het medium zelf. Kennelijk vinden deze media het belangrijk dat berichtgeving uit het eigen land het belangrijkste is en dat er daarna pas naar andere landen wordt geluisterd.

Vraag 4 richtte zich op wie er aangewezen wordt als schuldige. Bij de algemene uitkomst kwam nog duidelijk naar voren dat de schuld bij de separatisten ligt en nu is te zien dat er per medium een andere partij schuldig is. Bij NOS zijn dit nog steeds de separatisten. Bij Russia Today wordt de schuld bij Oekraïne gelegd. Bij de KyivPost

liggen de separatisten en Rusland dicht bij elkaar en worden allebei aangewezen als grote schuldigen. Uit deze bevindingen blijkt dus dat alle drie de media naar een andere schuldige partij wijst.

Reflectie op theoretisch kader en probleemsituatie

In het theoretisch kader, op bladzijde 14, komt naar voren dat framen niet zomaar gebeurt maar altijd een proces is. Als dit proces aan de meetlat wordt gelegd van de uitkomsten van deze frame-analyse komen er interessante conclusies uit. Bij NOS beleven de journalisten het framingsproces anders dan bij de andere twee media. Vanwege de betrokkenheid van Nederlandse slachtoffers zijn deze journalisten ook veel meer beïnvloed door hun eigen frames omdat het dus zo dichtbij komt. Dit is heel anders bij Russia Today. De uitkomsten van de analyse vertonen de schijn dat deze zender bezig is met strategisch framen. Dat blijkt uit de eerder genoemde schuldvraag en het steeds ontkennen van betrokkenheid. KyivPost vertoont met de uitkomsten niet een speciale theorie.

Algemene conclusie

NOS, Russia Today en KyivPost framen daadwerkelijk de ramp met de MH17. Maar doen dat alle drie op een verschillende manier. NOS biedt een veel menselijker beeld aan in de berichtgeving wat te verklaren is door de betrokkenheid van Nederland en de Nederlandse slachtoffers. Russia Today framed net anders. Zo heeft het medium meer belang bij de schuldvraag en oorlogstaal. De zender framed zijn eigen land zo dat het nooit wat fout doet en altijd gericht is op de oplossingen het ontkend het hardst maar ontvangt ook de meeste beschuldigingen. Volgens Russia Today is de ramp het de MH17 de schuld van Oekraïne en daar dienen zij ook gestraft voor te worden. KyivPost framed ook op zijn eigen manier. Wel neemt deze zender een neutralere houding aan dan Russia Today maar komt vooral op voor Oekraïne en legt beschuldigingen neer bij Rusland.

8 Evaluatie

Hieronder volgt een evaluatie van deze scriptie en het gedane onderzoek. Gevolgd door eventuele aanbevelingen voor een vervolgonderzoek.

Keuze voor onderzoek

De keuze voor de ramp met de MH17 vind ik een interessante keuze voor een mediaonderzoek. Bij de ramp is zoveel berichtgeving over geweest dat dit juist een heel interessant aspect is om te onderzoeken. Bij het afkaderen van het onderzoek kunnen er vraagtekens worden gezet. Zo is er hier alleen ingegaan op de eerste week van de ramp. Als de keuze was om dat twee weken of een maand te doen dan was er waarschijnlijk een hele andere uitkomst van het onderzoek geweest. Dat is te verklaren door de manier hoe men met zo'n ramp omgaat. In de eerste week zien we vooral de constatering en het rouwen. Na een week of een maand zullen de betrokken zijn begraven, begint de rouw en was in Nederland ook een dag van nationale rouw. Ook begint daarna pas de zoektocht naar de echte toedracht en komen ook de onderzoeksresultaten uit (OVV, 2015). Gegevens na de eerste week zijn daardoor heel anders. Desalniettemin biedt ook alleen de eerste week al interessante onderzoeksgegevens. Er zijn ruim genoeg artikelen geanalyseerd en genoeg frame-uitkomsten om een nuttige en valide uitspraak te kunnen doen over dit onderzoek. Daarbij is de manier van dataverzameling ook op een juiste manier uitgevoerd. Het zoeken met de term MH17 biedt voldoende grond om op te selecteren. Iedereen weet meteen wat voor onderwerp er dan besproken wordt en dit komt ook terug in alle berichtgeving.

Het proces is verder goed verlopen. Het onderzoekskader was duidelijk. De nieuwsberichten waren duidelijk en goed te raadplegen. Het proces van de analyse is ook goed verlopen. Coderen is goed verlopen en de resultaten zijn voor iedereen beschikbaar in de bijlagen. Ook zijn er een aantal kanttekening bij het onderzoeksproces. Zo had de frame-analyse nog beter kunnen zijn dan nu. Ik heb voornamelijk analyses gemaakt van de frames die de media gemaakt hebben. Maar wat daarin beter had gekund was de koppeling tussen frame-elementen onder elkaar. Bijvoorbeeld bij de tabel over welk land het andere land beschuldigt. Deze is pas tot stand gekomen tijdens een tweede analyse van alle nieuwsberichten. Hierdoor heb ik eerst terug moeten grijpen op alle nieuwsberichten en de frames die daarbij waren om ze vervolgens in de berichten weer aan elkaar te kunnen linken en zo een relatie zichtbaar maken. Dit heeft heel veel tijd gekost wat voorkomen had kunnen worden mocht dit in een keer helder zijn geweest. Oftewel de operationalisatie had nog beter gekund voor de start van de analyse.

Een ander punt is de selectie van de gekozen media. In dit onderzoek is dat bij drie media gedaan. Mochten er ook andere media geselecteerd worden zoals RTL Nieuws of andere Russische- en Oekraïens-talige zenders dan zullen er weer andere uitkomsten van het onderzoek zijn.

Bij de uitkomsten van de gekozen media valt op dat KyivPost heel weinig frame-elementen bevat. Dit is jammer omdat met meer frame-elementen er misschien andere interessante conclusies te geven waren. Toch zegt dit op zichzelf ook al iets over het medium en vind ik het een juiste keuze om toch deze internetberichten mee te nemen in het onderzoek.

Mogelijkheden tot vervolgonderzoek

Er zijn veel mogelijkheden tot vervolgonderzoek. Dit geldt zowel voor dit onderzoek als ook voor onderzoek dat afkomstig is vanuit de theorie. In dit onderzoek had er ook een keuze gemaakt kunnen worden voor andere media. De kans dat er dan hele andere onderzoeksresultaten uit waren gekomen zijn erg groot. Er had ook specifiek gekeken kunnen worden naar bepaalde media uit een land of naar twee of drie media uit alle drie de gekozen landen van dit onderzoek. De resultaten van deze onderzoeken kunnen ook interessante uitkomsten bieden voor verder onderzoek naar het verschijnsel framen.

Ook wat theorie betreft zijn er veel mogelijkheden tot vervolgonderzoek. Er kunnen ook andere soorten frames gekozen worden waarmee een andere frame-analyse uitgevoerd kan worden. Deze kan misschien wel andere perspectieven bieden op het onderzoek en de situatie met de ramp met de MH17. Andere mogelijkheden zijn bijvoorbeeld meer richten op het framingsproces of toch het motiverende frame mee nemen.

Ondanks deze opmerkingen heeft dit onderzoek een goed inzicht kunnen geven in de manier hoe media een ramp framed en specifiek nog hoe drie verschillende media uit verschillende landen met verschillende attitude dit doen.

9 Literatuurlijst

- Benford, R. D., & Snow, D. A. (2000). Framing processes and social movements: An overview and assessment. *Annual review of sociology*, 611-639.
- Brink, van den, G. (2015). Een ramp die Nederland veranderde? Nadenken over vlucht MH17. Amsterdam, Nederland: Boom.
- Byrd, S. & Snow, D. A. (2007). Ideology, framing processes, and Islamic terrorist movements. *Mobilization: An International Quarterly*, 12(2), 119-136.
- Carragee, K. M., & Roefs, W. (2004). The neglect of power in recent framing research. *Journal of communication*, 54(2), 214-233.
- Downey, J., & Koenig, T. (2006). Is there a European public sphere? The Berlusconi-Schulz case. *European Journal of Communication*, 21(2), 165-187.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51-58.
- Entman, R. M., & Rojecki, A. (1993). Freezing out the public: Elite and media framing of the US anti-nuclear movement.
- Europees Parlement. (2014). Oekraïne EP wil stevige maatregelen voor Rusland om verdere escalatie te voorkomen. Geraadpleegd op 9 februari van: <http://www.europarl.europa.eu/news/nl/news-room/20140312STO38705/Oekra%C3%AFne.-EP-stevige-maatregelen-voor-Rusland-om-verdere-escalatie-te-voorkomen>
- Europees Parlement. (2015). Tijdlijn Oekraïne: Van Euromaidan tot ratificatie associatieverdrag. Geraadpleegd op 9 februari van: <http://www.europarl.europa.eu/news/nl/news-room/20140203STO34645/Tijdlijn-Oekra%C3%AFne-van-Euromaidan-tot-ratificatie-associatieovereenkomst>
- Gitlin, T. (1980). *The whole world is watching: Mass media in the making & unmaking of the new left*. Univ of California Press.
- Goffman, E. (1974). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Harvard University Press.

- Jasperson, A. E., Shah, D. V., Watts, M., Faber, R. J., & Fan, D. P. (1998). Framing and the public agenda: Media effects on the importance of the federal budget deficit. *Political Communication*, 15(2), 205-224.
- Kaufman, S., Elliot, M., & Shmueli, D. (2003). Frames, Framing and Reframing. *Beyond Intractability*. Conflict Information Consortium, University of Colorado, Boulder.
- Kessler, F. (2002). Het idee van vooruitgang in de mediageschiedschrijving (dissertie). Geraadpleegd op 11 mei 2016 van: http://www2.hum.uu.nl/onderzoek/lezingenreeks/pdf/Kessler_Frank_oratie.pdf
- KyivPost. (2014). Kyiv Post one of most cited news sources Geraadpleegd op 8 maart 2016 van: <http://www.kyivpost.com/article/content/kyiv/kyiv-post-one-of-most-cited-news-sources-in-ukraine-russia-by-western-news-media-352291.html>
- KyivPost. (z.j.). About Us. Geraadpleegd op 8 maart 2016 van: <http://www.kyivpost.com/about-us/>
- Liveuamap. (z.j.). Events. Geraadpleegd op 10 februari 2016 van: <http://liveuamap.com/>
- Miller, M. M., Andsager, J. L., & Riechert, B. P. (1998). Framing the candidates in presidential primaries: Issues and images in press releases and news coverage. *Journalism & mass communication quarterly*, 75(2), 312-324.
- NDP. (2014). Jaarverslag 2014. Geraadpleegd op 10 mei 2016 van: <http://ndpnieuwsmediajaarverslag.nl/jaarverslag2014/>
- Nelson, T. E., Clawson, R. A., & Oxley, Z. M. (1997). Media framing of a civil liberties conflict and its effect on tolerance. *American Political Science Review*, 91(03), 567-583.
- Neuman, W. R., Just, M. R., & Crigler, A. N. (1992). *Common knowledge: News and the construction of political meaning*. University of Chicago Press.
- NOS. (2014). Rutte: Iedereen kende wel iemand op vlucht MH17. Geraadpleegd op 9 februari 2016 van: <http://nos.nl/video/702835-rutte-iedereen-kende-wel-iemand-op-vlucht-mh17.html>

- NOS. (2015). Emmy nominatie voor NOS-uitzending MH17. Geraadpleegd op 16 februari 2016 van: <http://nos.nl/artikel/2050855-emmy-nominatie-voor-nos-uitzending-mh17.html>
- NOS. (2016a). Buk-systeem MH17 te zien op satellietbeelden. Geraadpleegd op 14 mei 2016 van: <http://nos.nl/artikel/2104899-buk-systeem-mh17-te-zien-op-satellietbeelden.html>
- NOS. (2016b). Justitie zoekt MH17 geheimen in Zwitserse bankkluis. Geraadpleegd op 19 juni 2016 van: <http://nos.nl/artikel/2109745-justitie-zoekt-mh17-geheimen-in-zwitserse-bankkluis.html>
- NOS. (z.j.). Zoekopdracht MH17. Geraadpleegd op 8 maart 2016 van: [http://nos.nl/zoeken/?q=mh17&page=1&facets\[docType\]=artikel&facets\[years\]=1388534400000](http://nos.nl/zoeken/?q=mh17&page=1&facets[docType]=artikel&facets[years]=1388534400000)
- Onderzoeksraad voor Veiligheid. (2015). Crash van Malaysia Airlines vlucht MH17. Den Haag, Nederland.
- Onuch, O. (2014). Who Were the Protesters?(EuroMaidan). *Journal of Democracy*, 25(3).
- OVSE. (2015). Thematic Report. Protection of Civilians And their Freedom of Movement in the Donetsk and Luhansk Regions.
- Rijksoverheid. (2014). Dag van nationale rouw. Geraadpleegd op 11 mei 2016 van: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2014/07/22/woensdag-23-juli-dag-van-nationale-rouw>
- RT. (z.j.). Over Russia Today. Geraadpleegd op 16 februari 2016 van: <https://www.rt.com/about-us/>
- RTL Nieuws (2014). Weekoverzicht. Geraadpleegd op 11 mei 2016 van: <http://www.rtlnieuws.nl/nieuws/laatste-videos-nieuws/weekoverzicht-14-tm-20-juli>
- Scheufele, D. A. (1999). Framing as a theory of media effects. *Journal of communication*, 49(1), 103-122.
- Scheufele, D. A., & Tewksbury, D. (2007). Framing, agenda setting, and priming: The evolution of three media effects models. *Journal of communication*, 57(1), 9-20.
- Semetko, H. A., & Valkenburg, P. M. (2000). Framing European politics: A content analysis of press and television news. *Journal of communication*, 50(2), 93-109.

- Slachtofferhulp. (z.j.). Rouw en verlies. Geraadpleegd op 9 februari 2016 van:
<https://www.slachtofferhulp.nl/Delicten/MoordDoodslag/Verwerking/>
- Snow, D. A., Vliegthart, R., & Corrigan-Brown, C. (2007). Framing the French riots: A comparative study of frame variation. *Social Forces*, 86(2), 385-415.
- Stekelenburg, van, J., & Klandermans, B. (2013). The social psychology of protest. *Current Sociology*.
- UT. (z.j.). Over Ukraine Today. Geraadpleegd op 16 februari 2016 van:
<http://uatoday.tv/about>
- Verschuren, P. J. M., & Doorewaard, H. (2007). *Het ontwerpen van een onderzoek*. Lemma.
- Verenigde Naties. (2015). Key findings: the state of broad Band 2015. Geraadpleegd op 1 juni 2016 van:
http://content1b.omroep.nl/urishieldv2/l27m7cc08e2f5550db1a00574f39e200000.81b1087fda550185d9261fbbc2081e4f/nos/docs/210915_rapport_unesco_2015.pdf
- Weber, M. (2009). *From Max Weber: essays in sociology*. Routledge.
- Wijk, van, K. (2001). *De media-explosie: trends en issues in massacommunicatie*. Academic Service economie en bedrijfskunde.

Bijlage I

Diagnostisch Frame	NOS	Russia Today	Kyiv Post	Totaal
Wat wordt omschreven als probleem?				
Crash	17	28	3	48
Moord	1	0	0	1
Lichamen/slachtoffers	41	7	4	52
Politiek probleem	13	8	3	24
Schuldvraag	23	13	4	40
Oorlog	0	6	2	8
Locatie	13	5	4	22
Ramp	18	3	0	21
Medeleven	27	1	0	28
Oplossing	4	0	0	4
Overig	22	9	0	31
Wie zegt wat over het probleem?				
Nederland	52	12	2	66
Rusland	6	28	8	42
Oekraïne	23	19	5	47
Separatisten	13	16	5	34
Verenigde Staten	11	8	2	21
Maleisië	5	4	2	11
Malaysia Airlines	12	1	0	13
Politieke Organisaties	10	6	7	23
Correspondent	19	7	0	26
Persbureau	20	5	0	25
Overige	78	39	0	117
Wie worden er omschreven als slachtoffer?				
Passagiers uit het toestel	65	28	19	112
Passagiers die vermoord zijn	1	5	4	10
Nabestaanden	35	4	0	39
Nationaliteiten	10	11	3	24
Nederland	4	1	0	5
Oekraïne	1	1	1	3
Overig	3	2	0	5
Wie wordt aangewezen als schuldige?				
Nederland	1	0	0	1
Rusland	15	16	11	42

Oekraïne	10	30	4	44
Separatisten	23	24	13	60
Verenigde Staten	0	2	0	2
Overig	6	2	0	8
Wie beschuldigt iemand?				
Nederland	3	0	0	3
Rusland	3	18	11	32
Oekraïne	15	10	4	29
Verenigde Staten	8	10	0	18
Australië	2	2	0	4
Separatisten	5	8	13	26
Media	5	2	0	7
Overig	10	10	0	20
Wie ontkent bepaalde dingen?				
Nederland	0	0	0	0
Rusland	3	13	2	18
Oekraïne	7	9	0	16
Separatisten	3	10	1	14
Verenigde Staten	0	0	0	0
Overig	0	0	0	0
TOTAAL	666	443	137	1246

Bijlage II

Prognostische frame	NOS	Russia Today	Kyiv Post	Totaal
Welke oplossingen worden aangeboden?				
Onderzoek	28	27	8	63
Oproep tot kalmte	5	5	0	10
Lichamen terug krijgen	24	8	1	33
Hulp voor slachtoffers	10	0	0	10
Oproep tot geweld	4	3	1	8
Duidelijkheid	10	0	0	10
Sancties	3	2	0	5
Rouwen	20	1	0	21
Identificatie	12	4	0	16
Overig	37	11	1	49
Wie biedt deze oplossingen aan?				
Nederland	51	6	0	57
Rusland	3	18	1	22
Oekraïne	14	5	6	25
Separatisten	7	8	2	17
Verenigde Staten	7	1	2	10
Malaysia Airlines	6	0	0	6
Internationale organisaties	8	6	1	15
Overig	42	5	0	47
Welke tactieken worden aangegeven?				
Betrekken westerse organisaties	13	5	1	19
Onderzoek	20	12	2	34
Bewijsmateriaal	7	3	2	12
Diplomatie	23	9	4	36
Toegang tot rampplek	6	5	0	11
Oorlog	4	2	1	7
Overig	54	18	0	72
Wie neemt verantwoordelijkheid?				
Nederland	49	8	1	58
Rusland	2	16	4	22
Oekraïne	9	3	1	13
Separatisten	6	7	0	13
Maleisië	2	1	0	3
Malaysia Airlines	4	0	1	5
Verenigde Staten	5	1	0	6
Overig	23	8	0	31
Totaal	518	208	40	766

Bijlage III

1.	NOS	17-07-14	298 doden bij malaysia-crash	http://nos.nl/artikel/676034-298-doden-bij-malaysia-crash.html
2.	NOS	17-07-14	“Mogelijk verkeerd toestel geraakt”	http://nos.nl/artikel/676094-mogelijk-verkeerd-toestel-geraakt.html
3.	NOS	17-07-14	Obama, Poetin bespreken crash	http://nos.nl/artikel/676109-obama-poetin-bespreken-crash.html
4.	NOS	17-07-14	Familie passagiers opgevangen	http://nos.nl/artikel/676117-familie-passagiers-opgevangen.html
5.	NOS	17-07-14	Politici leven mee met nabestaanden	http://nos.nl/artikel/676128-politici-leven-mee-met-nabestaanden.html
6.	NOS	17-07-14	Opstelden: Veel Nederlandse slachtoffers	http://nos.nl/artikel/676135-opstelden-veel-nl-slachtoffers.html
7.	NOS	17-07-14	Koning: We leven intens mee	http://nos.nl/artikel/676136-koning-we-leven-intens-mee.html
8.	NOS	17-07-14	154 Nederlanders in ramptoestel	http://nos.nl/artikel/676157-154-nederlanders-in-ramptoestel.html
9.	NOS	17-07-14	BZ: Ongehinderd toegang tot rampplek	http://nos.nl/artikel/676205-bz-ongehinderd-toegang-rampplek.html
10.	NOS	17-07-14	“Zwarte dozen naar Moskou”	http://nos.nl/artikel/676211-zwarte-dozen-naar-moskou.html
11.	NOS	17-07-14	VS: Rakte trof Malaysia Airlines	http://nos.nl/artikel/676217-vs-raket-trof-malaysia-airlines.html
12.	NOS	18-07-14	Nederland leeft mee met MH17	http://nos.nl/artikel/676227-nederland-leeft-mee-met-mh17.html
13.	NOS	18-07-14	Rutte: Eerst feiten op tafel	http://nos.nl/artikel/676232-rutte-eerst-de-feiten-op-tafel.html
14.	NOS	18-07-14	Andere maatschappijen vlogen op	http://nos.nl/artikel/676236-andere-maatschappijen-vlogen-om.html
15.	NOS	18-07-14	121 lichamen rampvlucht geborgen	http://nos.nl/artikel/676258-121-lichamen-rampvlucht-geborgen.html
16.	NOS	18-07-14	Malaysia wijzigt vluchtroute	http://nos.nl/artikel/676300-malaysia-wijzigt-vluchtroutes.html
17.	NOS	18-07-14	“Aanslag MH17 in niemands belang”	http://nos.nl/artikel/676308-aanslag-mh17-niemands-belang.html
18.	NOS	18-07-14	De slachtoffers krijgen een gezicht	http://nos.nl/artikel/676338-de-slachtoffers-krijgen-een-gezicht.html
19.	NOS	18-07-14	181 lichamen naar Charkov	http://nos.nl/artikel/676382-181-lichamen-naar-charkov.html
20.	NOS	18-07-14	Onderzoekers NL naar Kiev	http://nos.nl/artikel/676390-onderzoekers-nl-naar-kiev.html
21.	NOS	18-07-14	Waar is het systeem dat MH17 raakte?	http://nos.nl/artikel/676432-waar-is-systeem-dat-mh17-raakte.html
22.	NOS	18-07-14	Drie vliegtuigen nabij MH17	http://nos.nl/artikel/676452-drie-vliegtuigen-nabij-mh17.html
23.	NOS	18-07-14	Dodental Nederlanders op 189	http://nos.nl/artikel/676457-dodental-nederlanders-op-189.html
24.	NOS	18-07-14	UNAIDS condoleert Nederland	http://nos.nl/artikel/676474-unaid-condoleert-nederland.html
25.	NOS	18-07-14	Schadeclaim MH17 hoeft niet snel	http://nos.nl/artikel/676481-schadeclaim-mh17-hoeft-niet-snel.html
26.	NOS	18-07-14	Hoe gaat het onderzoek naar MH17?	http://nos.nl/artikel/676495-hoe-gaat-onderzoek-naar-mh17.html
27.	NOS	18-07-14	MH17: V-Raad wil grondig onderzoek	http://nos.nl/artikel/676509-mh17-v-raad-wil-grondig-onderzoek.html
28.	NOS	18-07-14	Rutte: Onderste steen moet boven	http://nos.nl/artikel/676517-rutte-onderste-steen-moet-boven.html

29.	NOS	18-07-14	Koning schrijft: In gedachten bij hen	http://nos.nl/artikel/676531-koning-schrijft-in-gedachten-bij-hen.html
30.	NOS	18-07-14	Verzekeraars rampvlucht keren uit	http://nos.nl/artikel/676550-verzekeraars-rampvlucht-keren-uit.html
31.	NOS	18-07-14	MH17: Wat denkt Rusland?	http://nos.nl/artikel/676553-mh17-wat-denkt-rusland.html
32.	NOS	18-07-14	Piloten tegen vluchtdata op internet	http://nos.nl/artikel/676607-piloten-tegen-vluchtdata-op-internet.html
33.	NOS	18-07-14	Nederlandse delegatie in Kiev	http://nos.nl/artikel/676618-nederlandse-delegatie-in-kiev.html
34.	NOS	18-07-14	193 Nederlandse doden Oekraïne	http://nos.nl/artikel/676627-193-nederlandse-doden-oekraïne.html
35.	NOS	18-07-14	Wat weten we van crash MH17? XX	http://nos.nl/artikel/676640-wat-weten-we-van-crash-mh17.html
36.	NOS	19-07-14	BuZa: 193 Nederlandse slachtoffers	http://nos.nl/artikel/676693-buza-193-nederlandse-slachtoffers.html
37.	NOS	19-07-14	Obama en Merkel bellen over MH17	http://nos.nl/artikel/676703-obama-en-merkel-bellen-over-mh17.html
38.	NOS	19-07-14	Tienduizenden online condoleances	http://nos.nl/artikel/676716-tienduizenden-online-condoleances.html
39.	NOS	19-07-14	Geluk bij MH370 noodlot bij MH17	http://nos.nl/artikel/676718-geluk-bij-mh370-noodlot-bij-mh17.html
40.	NOS	19-07-14	Telegraaf hekelt "Moordenaars"	http://nos.nl/artikel/676722-telegraaf-hekelt-moordenaars.html
41.	NOS	19-07-14	"Medewerking rebellen bepalend"	http://nos.nl/artikel/676736-medewerking-rebellen-bepalend.html
42.	NOS	19-07-14	"Rebellen nemen 38 lichamen mee"	http://nos.nl/artikel/676766-rebellen-nemen-38-lichamen-mee.html
43.	NOS	19-07-14	Maleisië: Schend rampplek niet	http://nos.nl/artikel/676780-maleisie-schend-rampplek-niet.html
44.	NOS	19-07-14	Rebellenleider: Lijken moeten weg	http://nos.nl/artikel/676815-rebellenleider-liken-moeten-weg.html
45.	NOS	19-07-14	Merkel en Poetin bellen met elkaar	http://nos.nl/artikel/676837-merkel-en-poetin-bellen-met-elkaar.html
46.	NOS	19-07-14	Experts NL op weg naar rampplek	http://nos.nl/artikel/676889-experts-nl-op-weg-naar-rampplek.html
47.	NOS	19-07-14	Rutte: Intens gesprek met Poetin	http://nos.nl/artikel/676905-rutte-intens-gesprek-poetin.html
48.	NOS	19-07-14	Dit was dag 2 na de vliegramp	http://nos.nl/artikel/677009-dit-was-dag-2-na-de-vliegramp.html
49.	NOS	20-07-14	Deel kamer terug van reces	http://nos.nl/artikel/677051-deel-kamer-terug-van-reces.html
50.	NOS	20-07-14	Akkoord over rampplek	http://nos.nl/artikel/677056-akkoord-over-rampplek.html
51.	NOS	20-07-14	Slachtoffers wereldwijd herdacht	http://nos.nl/artikel/677103-slachtoffers-wereldwijd-herdacht.html
52.	NOS	20-07-14	Vluchtnummer MH17 wordt MH19	http://nos.nl/artikel/677105-vluchtnummer-mh17-wordt-mh19.html
53.	NOS	20-07-14	Tweede Kamer morgen bij elkaar	http://nos.nl/artikel/677177-tweede-kamer-morgen-bij-elkaar.html
54.	NOS	20-07-14	Landen zetten Poetin onder druk	http://nos.nl/artikel/677192-landen-zetten-poetin-onder-druk.html
55.	NOS	20-07-14	Drukke bij herdenkingsplek Schiphol	http://nos.nl/artikel/677218-drukke-bij-herdenkingsplek-schiphol.html

56.	NOS	20-07-14	Frustratie bij Kamerleden	http://nos.nl/artikel/677252-frustratie-bij-kamerleden.html
57.	NOS	20-07-14	Russische tv ultra eenzijdig	http://nos.nl/artikel/677266-russische-tv-ultra-eenzijdig.html
58.	NOS	20-07-14	Persverklaring Rutte	http://nos.nl/artikel/677267-persverklaring-rutte.html
59.	NOS	20-07-14	Rutte: Een doel de mensen terug	http://nos.nl/artikel/677291-rutte-een-doel-de-mensen-terug.html
60.	NOS	20-07-14	Geruzie over trein met lichamen	http://nos.nl/artikel/677296-geruzie-over-trein-met-lichamen.html
61.	NOS	20-07-14	Dit was dag 3 na de vliegramp	http://nos.nl/artikel/677338-dit-was-dag-3-na-de-vliegramp.html
62.	NOS	21-07-14	Poetin op tv: Alles doen voor experts	http://nos.nl/artikel/677350-poetin-op-tv-alles-doen-voor-experts.html
63.	NOS	21-07-14	VS levert "bewijs" rol separatisten	http://nos.nl/artikel/677351-vs-levert-bewijs-rol-separatisten.html
64.	NOS	21-07-14	Briefing Tweede Kamer over MH17	http://nos.nl/artikel/677412-briefing-tweede-kamer-over-mh17.html
65.	NOS	21-07-14	Rouwbijsenkomst in Nieuwegein	http://nos.nl/artikel/677423-rouwbijsenkomst-in-nieuwegein.html
66.	NOS	21-07-14	Nederlandse experts bij trein Torez	http://nos.nl/artikel/677436-nederlandse-experts-bij-trein-torez.html
67.	NOS	21-07-14	"Malaysia Airlines mogelijk failliet"	http://nos.nl/artikel/677464-malaysia-airlines-mogelijk-failliet.html
68.	NOS	21-07-14	Kamer praat woensdag over MH17	http://nos.nl/artikel/677482-kamer-praat-woensdag-over-mh17.html
69.	NOS	21-07-14	Vier doden bij gevechten in Donetsk	http://nos.nl/artikel/677490-vier-doden-bij-gevechten-in-donetsk.html
70.	NOS	21-07-14	OM onderzoekt ramp MH17	http://nos.nl/artikel/677494-om-onderzoekt-ramp-mh17.html
71.	NOS	21-07-14	Koning rouwt met nabestaanden	http://nos.nl/artikel/677531-koning-rouwt-met-nabestaanden.html
72.	NOS	21-07-14	Kabinet plaatst rouwadvertentie	http://nos.nl/artikel/677591-kabinet-plaatst-rouwadvertentie.html
73.	NOS	21-07-14	Moskou eist uitleg jager Oekraïne	http://nos.nl/artikel/677596-moskou-eist-uitleg-jager-oekraïne.html
74.	NOS	21-07-14	Andere vlieghoogte na rebellenactie	http://nos.nl/artikel/677609-andere-vlieghoogte-na-rebellenactie.html
75.	NOS	21-07-14	Rutte: Heel, heel veel verdriet	http://nos.nl/artikel/677613-rutte-heel-heel-veel-verdriet.html
76.	NOS	21-07-14	Koning: Wanhoop snijdt door ziel	http://nos.nl/artikel/677617-koning-wanhoop-snijdt-door-ziel.html
77.	NOS	21-07-14	Obama eist daden van Poetin	http://nos.nl/artikel/677651-obama-eist-daden-van-poetin.html
78.	NOS	21-07-14	Malaysia Airlines vliegt boven Syrië	http://nos.nl/artikel/677654-malaysia-airlines-vliegt-over-syrie.html
79.	NOS	21-07-14	Rutte: Iets meer schot in de zaak	http://nos.nl/artikel/677679-rutte-iets-meer-schot-in-de-zaak.html
80.	NOS	21-07-14	Kopenhagen wil niet naar Oekraïne	http://nos.nl/artikel/677705-kopenhagen-wil-niet-naar-oekraïne.html
81.	NOS	21-07-14	V-raad veroordeelt neerhalen MH17	http://nos.nl/artikel/677710-v-raad-veroordeelt-neerhalen-mh17.html
82.	NOS	21-07-14	Excuses EenVandaag na uitzending	http://nos.nl/artikel/677715-excuses-eenvandaag-na-uitzending.html

83.	NOS	21-07-14	Harde woorden Timmermans bij VN	http://nos.nl/artikel/677726-harde-woorden-timmermans-bij-vn.html
84.	NOS	21-07-14	Foto MH17 toont raketschade	http://nos.nl/artikel/677734-foto-mh17-toont-raketschade.html
85.	NOS	22-07-14	Zwarte dozen MH17 overgedragen	http://nos.nl/artikel/677751-zwarte-dozen-mh17-overgedragen.html
86.	NOS	22-07-14	Rebellenleider: trein in Donetsk	http://nos.nl/artikel/677752-rebellenleider-trein-in-donetsk.html
87.	NOS	22-07-14	China verwelkomt MH17 resolutie	http://nos.nl/artikel/677754-china-verwelkomt-mh17-resolutie.html
88.	NOS	22-07-14	Trein staat nog in Donetsk	http://nos.nl/artikel/677763-trein-staat-nog-in-donetsk.html
89.	NOS	22-07-14	Rouwadvertentie MH17 in kranten	http://nos.nl/artikel/677773-rouwadvertenties-mh17-in-kranten.html
90.	NOS	22-07-14	Abbott: Met bewijs MH17 geknoeid	http://nos.nl/artikel/677793-abbott-met-bewijs-mh17-geknoid.html
91.	NOS	22-07-14	Deze sancties zijn er al	http://nos.nl/artikel/677831-deze-sancties-zijn-er-al.html
92.	NOS	22-07-14	Artsen soepel met patiëntinfo MH17	http://nos.nl/artikel/677851-artsen-soepel-met-patientinfo-mh17.html
93.	NOS	22-07-14	Rampplek MH17 vanuit de luchtXX	http://nos.nl/artikel/677883-rampplek-mh17-vanuit-de-lucht.html
94.	NOS	22-07-14	Morgen eerste vliegtuig terug	http://nos.nl/artikel/677899-morgen-eerste-vliegtuig-terug.html
95.	NOS	22-07-14	Zwarte dozen ook in de trein	http://nos.nl/artikel/677912-zwarte-dozen-ook-in-trein.html
96.	NOS	22-07-14	"MH17 was het verkeerde vliegtuig"	http://nos.nl/artikel/677936-mh17-was-het-verkeerde-vliegtuig.html
97.	NOS	22-07-14	Sancties? "niets doen kan niet"	http://nos.nl/artikel/677961-sancties-niets-doen-kan-niet.html
98.	NOS	22-07-14	Zijn de zwarte dozen betrouwbaar?	http://nos.nl/artikel/677971-zijn-de-zwarte-dozen-betrouwbaar.html
99.	NOS	22-07-14	Zwarte dozen naar Engeland	http://nos.nl/artikel/678002-zwarte-dozen-naar-engeland.html
100.	NOS	22-07-14	Lafeber speelt zeker niet in Oekraïne	http://nos.nl/artikel/678044-lafeber-speelt-zeker-niet-in-oekraïne.html
101.	NOS	22-07-14	Amerika komt met nieuwe bewijzen	http://nos.nl/artikel/678081-amerika-komt-met-nieuwe-bewijzen.html
102.	NOS	22-07-14	Drie onderzoeken naar MH17	http://nos.nl/artikel/678093-drie-onderzoeken-naar-mh17.html
103.	NOS	22-07-14	Vandaag dag van nationale rouw	http://nos.nl/artikel/678095-vandaag-dag-van-nationale-rouw.html
104.	NOS	22-07-14	Rutte belt met wereldleiders over MH17	http://nos.nl/artikel/678130-rutte-belt-wereldleiders-over-mh17.html
105.	NOS	22-07-14	VS: Geen bewijs Russische link	http://nos.nl/artikel/678156-vs-geen-bewijs-russische-link.html
106.	NOS	23-07-14	Nederland rouwt om doden M17	http://nos.nl/artikel/678175-nederland-rouwt-om-doden-mh17.html
107.	NOS	23-07-14	Oost-Europeaan neemt gsm op	http://nos.nl/artikel/678178-oost-europeaan-neemt-gsm-op.html
108.	NOS	23-07-14	NOS staat stil bij nationale rouw	http://nos.nl/artikel/678181-nos-staat-stil-bij-nationale-rouw.html
109.	NOS	23-07-14	Malaysia plaatst rouwadvertentie	http://nos.nl/artikel/678229-malaysia-plaatst-rouwadvertentie.html
110.	NOS	23-07-14	Clinton: Luister naar Timmermans	http://nos.nl/artikel/678245-clinton-luister-naar-timmermans.html

111.	NOS	23-07-14	Alles en iedereen staat stil	http://nos.nl/artikel/678256-alles-en-iedereen-staat-stil.html
112.	NOS	23-07-14	Mogelijk snel resultaten zwarte dozen	http://nos.nl/artikel/678262-mogelijk-snel-resultaat-zwarte-dozen.html
113.	NOS	23-07-14	Rutte wil agenten op rampplek	http://nos.nl/artikel/678281-rutte-wil-agenten-op-rampplek.html
114.	NOS	23-07-14	Hoe gaat het straks met de identificatie	http://nos.nl/artikel/678286-hoe-gaat-straks-de-identificatie.html
115.	NOS	23-07-14	Sobere tour uitzending bij NOS	http://nos.nl/artikel/678317-sobere-tour-uitzending-bij-nos.html
116.	NOS	23-07-14	Straaljager Oekraïne neergehaald	http://nos.nl/artikel/678330-straaljagers-oekraïne-neergehaald.html
117.	NOS	23-07-14	Vrijdag alle lichamen terug	http://nos.nl/artikel/678343-vrijdag-alle-lichamen-terug.html
118.	NOS	23-07-14	Kamer praat vrijdag over vliegcrash	http://nos.nl/artikel/678360-kamer-praat-vrijdag-over-vliegcrash.html
119.	NOS	23-07-14	Pleidooi nieuwe veiligheidsregels	http://nos.nl/artikel/678382-pleidooi-nieuwe-veiligheidsregels.html
120.	NOS	23-07-14	Overzicht van stille tochten	http://nos.nl/artikel/678386-overzicht-van-stille-tochten.html
121.	NOS	23-07-14	Land minuut stil voor doden MH17	http://nos.nl/artikel/678413-land-minuut-stil-voor-doden-mh17.html
122.	NOS	23-07-14	Komende dagen zelfde ceremonie	http://nos.nl/artikel/678465-komende-dagen-zelfde-ceremonie.html
123.	NOS	23-07-14	Rebellen: Buk raket raakte MH17	http://nos.nl/artikel/678478-rebellen-buk-raket-raakte-mh17.html
124.	NOS	23-07-14	Niet geknoeid met voice recorder	http://nos.nl/artikel/678485-niet-geknoid-met-voice-recorder.html
125.	NOS	23-07-14	Slachtoffers geëerd langs snelweg	http://nos.nl/artikel/678499-slachtoffers-geëerd-langs-snelweg.html
126.	NOS	23-07-14	Kerkdienst Amersfoort voor MH17	http://nos.nl/artikel/678515-kerkdienst-amersfoort-voor-mh17.html
127.	NOS	23-07-14	Colonne aangekomen in Hilversum	http://nos.nl/artikel/678519-colonne-aangekomen-in-hilversum.html
128.	NOS	23-07-14	België stuurt identificatieteam	http://nos.nl/artikel/678525-belgië-stuurt-identificatieteam.html
129.	NOS	23-07-14	Morgen zeker 74 lichamen naar Nederland	http://nos.nl/artikel/678533-morgen-zeker-74-lichamen-naar-nl.html
130.	NOS	23-07-14	Heel stil door Amsterdam	http://nos.nl/artikel/678580-heel-stil-door-amsterdam.html
131.	NOS	24-07-14	Cockpit recorder in goede staat	http://nos.nl/artikel/678632-cockpit-recorder-in-goede-staat.html
132.	NOS	24-07-14	Ook Suriname rouwt om ramp	http://nos.nl/artikel/678635-ook-suriname-rouwt-om-ramp.html
133.	NOS	24-07-14	De volgende stap: Militaire missie?	http://nos.nl/artikel/678615-de-volgende-stap-militaire-missie.html
134.	NOS	24-07-14	"Een geraakt land staat stil"	http://nos.nl/artikel/678663-een-geraakt-land-staat-stil.html
135.	NOS	24-07-14	In beeld: kranten eensgezind	http://nos.nl/artikel/678674-in-beeld-kranten-eensgezind.html
136.	NOS	24-07-14	MH17: wat gebeurt er vandaag?	http://nos.nl/artikel/678686-mh17-wat-gebeurt-er-vandaag.html
137.	NOS	24-07-14	Bonden: Marechaussee naar ramp	http://nos.nl/artikel/678731-bonden-marechaussee-naar-ramp.html
138.	NOS	24-07-14	Missie MH17 is kwestie van dagen	http://nos.nl/artikel/678733-missie-mh17-is-kwestie-van-dagen.html

139.	NOS	24-07-14	Dodental Nederland MH17 naar 194	http://nos.nl/artikel/678754-dodental-nederland-mh17-naar-194.html
140.	NOS	24-07-14	Mogelijk zaterdag pas laatste vlucht	http://nos.nl/artikel/678761-mogelijk-zaterdag-pas-laatste-vlucht.html
141.	NOS	24-07-14	Russen in onderzoeksteam MH17	http://nos.nl/artikel/678770-russen-in-onderzoeksteam-mh17.html
142.	NOS	24-07-14	“Koning groeit in rol bij vliegramp”	http://nos.nl/artikel/678796-koning-groeit-in-rol-bij-vliegramp.html
143.	NOS	24-07-14	Nauwelijks annuleringen Malaysia	http://nos.nl/artikel/678797-nauwelijks-annuleringen-malaysia.html
144.	NOS	24-07-14	Meer wrakstukken MH17 gevonden	http://nos.nl/artikel/678837-meer-wrakstukken-mh17-gevonden.html
145.	NOS	24-07-14	Lichamen door identificatiestraat	http://nos.nl/artikel/678847-lichamen-door-identificatiestraat.html
146.	NOS	24-07-14	Regering Oekraïne dienst ontslag in	http://nos.nl/artikel/678885-regering-oekraïne-dienst-ontslag-in.html
147.	NOS	24-07-14	Militairen mogen niet op verlof	http://nos.nl/artikel/678890-militairen-mogen-niet-op-verlof.html
148.	NOS	24-07-14	Ook tweede zwarte doos intact	http://nos.nl/artikel/678917-ook-tweede-zwarte-doos-intact.html
149.	NOS	24-07-14	Rouwcolonne is in Hilversum	http://nos.nl/artikel/678831-rouwcolonne-is-in-hilversum.html
150.	NOS	24-07-14	Nederlanders herdenken in Londen	http://nos.nl/artikel/678993-nederlanders-herdenken-in-londen.html
151.	NOS	24-07-14	Herdenking vlucht MH17 in Charkov	http://nos.nl/artikel/679006-herdenking-vlucht-mh17-in-charkov.html
152.	RT	17-07-14	Malaysian airliner crashes in E. Ukraine near Russian border, 298 people on board	https://www.rt.com/news/173616-malaysian-crash-ukraine-border/
153.	RT	17-07-14	Malaysia Airlines MH17 plane crash in Ukraine	https://www.rt.com/news/173628-malaysian-plane-crash-ukraine/
154.	RT	17-07-14	Planes avoiding Ukrainian airspace after Malaysia Airlines crash	https://www.rt.com/news/173652-fights-avoid-ukrain-malaysian/
155.	RT	17-07-14	Reports that Putin flew similar routes as MH17	https://www.rt.com/news/173672-malaysia-plane-crash-putin/
156.	RT	17-07-14	Gruesome images of Malaysia MH17 plane crash	https://www.rt.com/news/173644-photos-plane-malaysia-crash/
157.	RT	17-07-14	Malaysia Airlines MH17 crash caught on video	https://www.rt.com/news/173692-malaysian-plane-crash-video/
158.	RT	18-07-14	Tragic history of passenger planes shot down	https://www.rt.com/news/173680-passenger-planes-shot-down/
159.	RT	18-07-14	Putin: Thorough investigation required	https://www.rt.com/news/173744-putin-ukraine-plane-russia/
160.	RT	18-07-14	Ukrainian Buk battery radar was operational	https://www.rt.com/news/173784-ukraine-plane-malaysian-russia/
161.	RT	18-07-14	Questions over why Malaysia plane flew over warzone	https://www.rt.com/news/173792-malaysian-plane-diverted-warzone/
162.	RT	18-07-14	Lavrov: Russia won't take control of plane's black boxes	https://www.rt.com/news/173820-ukraine-plane-black-boxes/
163.	RT	18-07-14	Passenger posts joke photo before crash	https://www.rt.com/news/173768-malaysia-crash-plane-selfie/
164.	RT	18-07-14	Russia: No Buk missile crossed border	https://www.rt.com/news/173932-no-weapons-cross-russia-border/

165.	RT	18-07-14	US confident missile brought down MH17	https://www.rt.com/usa/173920-obama-ukraine-situation-statement/
166.	RT	18-07-14	Moscow calls intl. probe into MH17 crash	https://www.rt.com/news/173972-churkin-malaysia-plane-un/
167.	RT	18-07-14	Unverified tapes released by Kiev presented proof MH17	https://www.rt.com/news/173964-ukraine-malaysia-intercepted-calls/
168.	RT	18-07-14	MH17 Crash: 10 questions Russia wants Ukraine to answer	https://www.rt.com/news/173976-mh17-crash-questions-ukraine/
169.	RT	18-07-14	British family cheats death on flight MH17	https://www.rt.com/uk/173864-british-mh17-flight-saved/
170.	RT	18-07-14	Australian family loses loved ones in both Malaysian planes tragedies	https://www.rt.com/news/173892-australia-family-malaysia-ukraine/
171.	RT	19-07-14	Witness of MH17 crash tell their stories	https://www.rt.com/news/174020-ukraine-malaysian-plane-area/
172.	RT	20-07-14	World mourns MH17 crash as body recovery continuous	https://www.rt.com/news/174112-mh17-ukraine-plane-crash/
173.	RT	20-07-14	What could be MH17 recorder in E. Ukraine, taken to Donetsk	https://www.rt.com/news/174204-ukraine-flight-recorders-plane/
174.	RT	20-07-14	Donetsk militia put MH17 bodies on train amidst concerns	https://www.rt.com/news/174200-international-experts-crash-site/
175.	RT	20-07-14	Australian PM hints Putin may dropped from G20 summit over MH17 crash	https://www.rt.com/news/174148-australia-g20-putin-ban/
176.	RT	20-07-14	Putin: Taskforce at Malaysian MH17 crash site not enough	https://www.rt.com/news/174268-ukraine-mh17-crash-putin/
177.	RT	21-07-14	Kiev forces attack city of Donetsk	https://www.rt.com/news/174360-donetsk-ukraine-kiev-attack/
178.	RT	21-07-14	Dutch experts check train with bodies of MH17 victims	https://www.rt.com/news/174348-dutch-experts-malaysian-plane/
179.	RT	21-07-14	Ukrainian fighter detected in close approach to MH17 before crash	https://www.rt.com/news/174412-malaysia-plane-russia-ukraine/
180.	RT	21-07-14	Malaysian experts arrive in E. Ukraine's Donetsk	https://www.rt.com/news/174444-malaysian-experts-ukraine-crash/
181.	RT	21-07-14	Ukrainian Militia hand over MH17 flight records to Malaysia	https://www.rt.com/news/174448-malaysian-pm-mh17-statement/
182.	RT	21-07-14	Perverted truth: How rebel mourning MH17 victims was turned into looter	https://www.rt.com/news/174332-ukraine-plane-photo-perverted/
183.	RT	21-07-14	10 more questions Russian military pose to Ukraine	https://www.rt.com/news/174496-malaysia-crash-russia-questions/
184.	RT	22-07-14	"Kiev will have to answer many questions" UN urges	https://www.rt.com/news/174544-un-probe-malaysia-plane/
185.	RT	22-07-14	Ukrainian air force strikes 30 km from plane crash site	https://www.rt.com/news/174616-ukraine-airstrike-crash-site/
186.	RT	22-07-14	Green light to Alexander Litvinenko death public inquiry	https://www.rt.com/uk/174628-alexander-litvinenko-inquiry-announced/
187.	RT	22-07-14	Expert access to MH17 crash site	https://www.rt.com/news/174596-osce-bociurkiw-mh17-crash/
188.	RT	22-07-14	Putin: West should demand Kiev obey ceasefire	https://www.rt.com/news/174652-ukraine-plane-crash-ceasefire/
189.	RT	22-07-14	US coy on Malaysian plane	https://www.rt.com/news/174620-ukraine-crash-us-evidence/

			evidence	
190.	RT	22-07-14	Claims about MH17 that MSM fails to question	https://www.rt.com/news/174380-crash-issues-ignored-media/
191.	RT	22-07-14	EU to present extended Russian sanctions on Thursday	https://www.rt.com/business/174676-mh17-sanctions-eu-russia/
192.	RT	22-07-14	UEFA sides with Shakhtar Donetsk as club's players go AWOL	https://www.rt.com/news/174712-ukraine-unrest-football-shakhtar/
193.	RT	22-07-14	France to deliver Mistral warship to Russia despite US, UK criticism	https://www.rt.com/news/174740-france-mistral-delivery-russia/
194.	RT	22-07-14	Fake MH17 tributes on Facebook linked to porn, gambling sites	https://www.rt.com/usa/174756-fake-mh17-facebook-porn/
195.	RT	22-07-14	US intelligence: No direct link to Russia in Malaysian plane downing	https://www.rt.com/usa/174796-intelligence-malaysia-plane-mh17-us/
196.	RT	22-07-14	"We will react to NATO build-up" key Putin quotes	https://www.rt.com/news/174768-putin-security-nato-ukraine/
197.	RT	23-07-14	\$200 per barrel oil if Russia sanctions escalate	https://www.rt.com/business/174908-sanctions-russia-global-meltdown/
198.	RT	23-07-14	Bogus photos of Russian air-defence systems in Ukraine	https://www.rt.com/news/174868-ukraine-buk-falsification-continues/
199.	RT	23-07-14	Moscow blasts Kiev's false accusations and lack of cooperation with air crash investigation	https://www.rt.com/politics/175020-russia-ukraine-false-boeing/
200.	RT	23-07-14	Tweet goes wrong: Outrage over AP post	https://www.rt.com/usa/175056-twitter-ap-mh17-victims/
201.	RT	23-07-14	Netherlands takes lead in MH17 crash investigation as bodies arrive home	https://www.rt.com/news/175064-netherlands-mh17-bodies-investigation/
202.	RT	24-07-14	Kiev sabotaging probe into downed Malaysian plane	https://www.rt.com/news/175136-kiev-sabotaging-investigation-plane/
203.	RT	24-07-14	If Russia is behind the MH17 crash, where is the evidence?	https://www.rt.com/news/175104-crash-evidence-antonov-defence/
204.	RT	24-07-14	Sanctions "wrong signal amides Kiev punitive"	https://www.rt.com/news/175316-russian-ambassador-yakovenko-ukraine/
205.	RT	24-07-14	State department accuses Russia of firing artillery into Ukraine	https://www.rt.com/usa/175388-state-department-briefing/
206.	KP	18-07-14	Ukraine government confirms crash of Malaysian plane in Donbas	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/ukraine-government-confirms-crash-of-malaysian-plane-in-donbas-356499.html
207.	KP	18-07-14	Russian involvement suspected in crash killing	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/russian-involvement-suspected-in-crash-killing-295-356575.html
208.	KP	18-07-14	Avakov" irrefutable evidence shows that Kremlin backs speratist show down plane	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/avakov-irrefutable-evidence-shows-that-kremlin-backed-separatists-shot-down-malaysian-plane-356730.html
209.	KP	18-07-14	UN security council meets as investigagion launched into Malaysian Airlines	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/un-security-council-meets-as-investigation-launched-into-malaysia-airlines-disaster-356751.html

210.	KP	18-07-14	Kremlin backed insurgents now claim Malaysia Airlines plane was carrying corpses	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/kremlin-backed-insurgents-now-claim-malaysia-airlines-plane-was-carrying-corpses-356780.html
211.	KP	18-07-14	Social media explodes with indignation and explanation over Malaysia Airline tragedy	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/social-media-explodes-with-indignation-and-explanation-over-malaysia-airline-tragedy-356802.html
212.	KP	18-07-14	Obama: Deaths of 298 people in Ukraine will be a wake up call for Europe and the worlds	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/obama-deaths-of-298-people-in-ukraine-will-be-a-wake-up-call-for-europe-and-the-world-356833.html
213.	KP	19-07-14	Malaysia Airlines flight was on the razors edge of tragedy	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/malaysia-airlines-flight-was-on-the-razors-edge-of-tragedy-356740.html
214.	KP	19-07-14	Samantha Power: Russia must end this war	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/samantha-power-russia-must-end-this-war-356855.html
215.	KP	19-07-14	MH17 investigation into disaster hampered as crash site remains under rebel control	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/investigation-into-malaysia-airlines-disaster-hampered-as-crash-site-remains-under-rebel-control-updates-356879.html
216.	KP	19-07-14	Russia backed seperatists hamper international investigation of flight MH17	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/russia-backed-separatists-hamper-international-investigation-of-flight-mh17-crash-site-356932.html
217.	KP	20-07-14	US assessment of downing of flight MH17 and its aftermath	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/united-states-assessment-of-the-downing-of-flight-mh17-and-its-aftermath-356984.html
218.	KP	20-07-14	Russian backed seperatists in possession of flight recorders, seek to hide evidence	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/ssu-356979.html
219.	KP	21-07-14	Putin: Russia will do all that we can to bring peaceful end to conflict	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/putin-russia-will-do-all-that-we-can-to-bring-peaceful-end-to-conflict-in-ukraine-357030.html
220.	KP	21-07-14	Yarsenyuk: Russia is on dark side for eorchestrating attack on MH17	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/yatsenyuk-russia-is-on-dark-side-for-orchestrating-attack-on-malaysia-airlines-mh17-killing-298-people-357088.html
221.	KP	21-07-14	Malaysia Airlines MH17 crash site remains unsecured as Kremlin backed seperatist leader holds flight recorder	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/malaysia-airlines-flight-mh17-crash-site-remains-unsecured-as-kremlin-backed-separatist-leader-holds-two-flight-recorders-357154.html
222.	KP	21-07-14	Authorities Russia continues firing at Ukrainian positions	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/authorities-russia-continues-firing-at-ukrainian-positions-moves-100-extra-military-units-to-border-357167.html
223.	KP	22-07-14	Kremlin backed rebels hand over MH17 black boxes to Malaysia	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/kremlin-backed-rebels-hand-over-mh17-black-boxes-to-malaysia-357245.html

224.	KP	24-07-14	Putins attacks on Ukraine continue from Russian side	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/putins-attacks-on-ukraine-continue-from-russian-side-357831.html
225.	KP	24-07-14	Children, activists and scientists killed in Ukraines summer skies	http://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/children-activists-and-scientists-killed-in-ukraines-summer-skies-357834.html